

W Solecznikach działa się! Święto
plonów zwieńczone koncertem »10

Nowa sala Pałacu Kongresów »17

Litwa jak Izrael? Pobór dla kobiet
coraz głośniejszy »28

Trans/misje Balticum 2023 »29

Polonez na Jarmarku Narodów. Demonstracja jedności i siły ducha Polaków

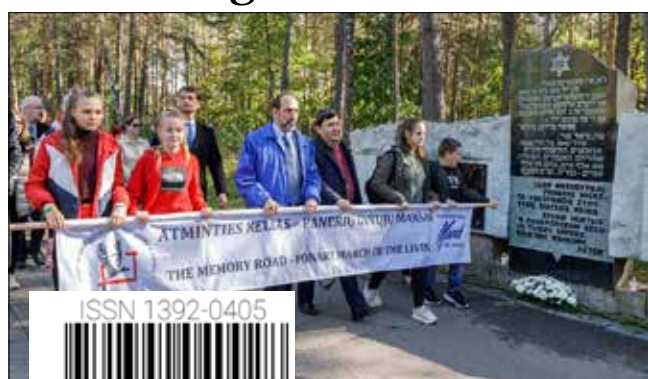

Fot. Marian Paluszkiwicz

W niedzielę, 17 września, blisko 200 par tańczyło poloneza na placu Katedralnym w Wilnie. Polski taniec narodowy wykonano w dniu, w którym przypadała 84. rocznica agresji sowieckiej na Polskę. Tancerze wystąpili w strojach narodowych i historycznych. »6-7

80. rocznica likwidacji getta wileńskiego

»12-13

ISSN 1392-0405

9 771392 040028

Dworek w Szumsku przywracany do życia

»14-16

KURIER
WILEŃSKI

Ukazuje się od 1 lipca 1953 r.

**Birbynių g. 4a, 02121-30 Vilnius,
Lietuvos Respublika,
tel./fax 260 84 44**

Redaktor naczelny:
Robert Mickiewicz
(redaktor@kurierwileński.lt).

Zastępcy red. naczelny:
Brygita Łapszewicz
(b.lapszewicz@kurierwileński.lt)
Apolinary Klonowski (ds. online)
(a.klonowski@kurierwileński.lt)

Sekretarz redakcji:
Liucija Stankevičiūtė
(l.stankeviciute@kurierwileński.lt)

Dziennikarze: Honorata Adamowicz,
Aleksander Borowik, Justyna
Giedrojc, Rajmund Klonowski, Ilona
Lewandowska, Anna Pieszko, Antoni
Radczenko, Witold Janczyz,
Marian Paluszkiwicz — fotoreporter

Dział Promocji: Andrzej Podworski —
prenumerata [tel. 260 84 44, kolport@
kurierwileński.lt], Jolanta Balkiewicz —
reklama [tel. 260 84 44,
reklama@kurierwileński.lt].

Wydawca: VšĮ „Kurier Wileński“
Druk: VšĮ „Vilnijos žodis“

Nakład: 3000 egz.

*Materialów niezamówionych redakcja nie
zwraca. Zastrzeżenie o prawie
do skracania i adiacji tekstów.
Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada.
Opinie Czytelników zawarte w ich listach
nie zawsze są zbiteżne z opinią redakcji.*

Redaktor dżurny: Alicja Klonowska,
Apolinary Klonowski

DZIENNIK NALEŻY DO
EUROPEJSKIEGO
STOWARZYSZENIA GAZET
CODZIENNYCH
MNIJSZOŚCI
NARODOWYCH

Projekt finansowany ze środków
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy
za Granicą 2023.

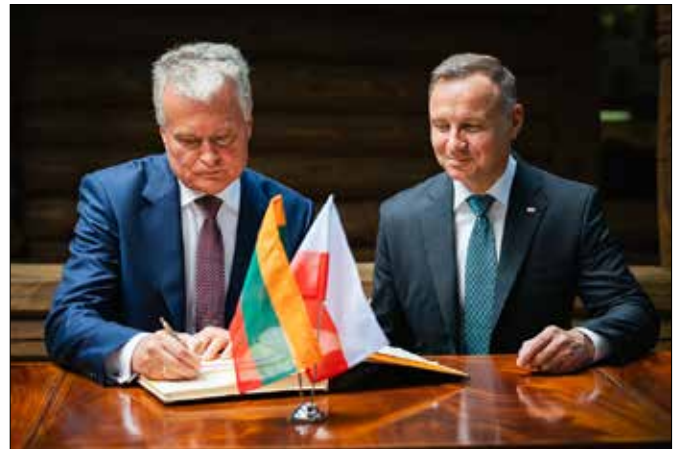
Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów
i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”
im. Jana Olszewskiego.

Gitanas Nausėda i Andrzej Duda na Zgromadzeniu Ogólnym ONZ

Prezydenci Litwy i Polski — Gitanas Nausėda i Andrzej Duda — udali się do Nowego Jorku na 78. sesję Zgromadzenia Ogólnego ONZ. Sesja potrwa do 20 września. Spotkanie w dużym stopniu będzie zdominowane przez tematykę ukraińską.

Andrzej Duda od kilku dni przebywa z oficjalną wizytą w Stanach Zjednoczonych. 17 września złożył pod Pomnikiem Katyńskim w Jersey City nieopodal Nowego Jorku wieniec z okazji kolejnej rocznicy ataku ZSRS w 1939 r. na Polskę. W trakcie briefingu przypomniał dziennikarzom, że dla bezpieczeństwa Polski są bardzo ważne członkostwo w NATO i sojusz polsko-amerykański. Prezydent podkreślił, że jego kraj bardzo poważnie podchodzi do realizacji zobowiązań sojusznicych. Właśnie dlatego przeznacza się ponad 4 proc. PKB na obronę i modernizację wojska. „Wszystko to jest wynikiem tego, że staramy się, by lekcja 1939 roku, lekcja zniknięcia Polski z mapy, tego, że nie zdołaliśmy się obronić, została uznana za odrobioną i żeby nikt nie odważył się Polski zaatakować” — powiedział prezydent RP.

Ośrodek prezydencki na Litwie poinformował, że przemówienie Gitanasa Nausėdy jest zaplanowane na 20 września i będzie to jego piąte wystąpienie na Zgromadzeniu Ogólnym. Przemówienie prezydenta Polski ma mieć miejsce dzień wcześniej. W oświadczeniu jest mowa o tym, że prezydent Litwy podczas tego międzynarodowego spotkania poświęci rów-

Prezydenci Litwy i Polski wezmą udział w 78. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ, która odbywa się w Nowym Jorku **Fot. Eitvydas Kinaitis, Irp.lt**

niez sporo czasu globalnej i kolektywnej odpowiedzi na ciągnącą się agresję Rosji i pociągnięciu do odpowiedzialności sprawców zbrodni i przestępstw wojennych w Ukrainie.

W ramach trwającej sesji jest przewidziane spotkanie prezydentów Litwy, Polski, Łotwy i Estonii. Poza tym Nausėda weźmie udział w forum współpracy ekonomicznej USA i krajów bałtyckich oraz spotka się z grupą potencjalnych amerykańskich inwestorów na Litwie. W skład litewskiej delegacji wejdzie też minister spraw zagranicznych Gabrielius Landsbergis.

Do Nowego Jorku na obrady przebędzie też prezydent Ukrainy. „Co stanie się za 10 lat, jeśli Ukraina upadnie? Wystarczy sobie to uświadomić. Jeśli Rosjanie dotrą do Polski, co będzie dalej? III wojna światowa? Bronimy wartości całego świata. Ukraińcy płacą najwyższą cenę. Naprawdę walczymy o naszą wolność, naprawdę umieramy” — mówił w minioną niedzielę w wywiadzie dla

CBS Wołodymyr Zełenski. Wojna w Ukrainie również znalazła się w agendzie Unii Europejskiej. UE chce poza tym poruszyć takie kwestie jak kryzys klimatyczny, sytuacja w Afryce Północnej oraz bezpieczeństwo cybernetyczne. „Żadne państwo nie poradzi sobie z tymi wyzwaniem samodzielnie, należy je rozwiązywać wspólnie. Dlatego też UE i jej państwa członkowskie będą nadal bronić międzynarodowego porządku opartego na zasadach, którego podstawą jest Karta Narodów Zjednoczonych” — czytamy w oświadczeniu Rady UE.

Zgromadzenie Ogólne ONZ jest jednym z sześciu organów głównych tej organizacji, który czasem jest nazywany parlamentem narodów. Składa się z przedstawicieli wszystkich krajów członkowskich. Sesje ogólne odbywają się każdego roku. Jednym z podstawowych celów regularnych sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ jest dialog i osiąganie konsensu między narodami. ■

Opr. Antoni Radczenko

Rys. Władysław Mickiewicz

Stołeczne ulice pozostaną wąskie

Stołeczny samorząd na razie nie zamierza poszerzać ulic zwężonych przez poprzednią Radę. Obecnie do priorytetów należy naprawienie ulic, które są w najgorszym stanie.

Rzecznik samorządu Gabrielius Grubinskas powiedział dla agencji ELTA, że w tej chwili władze stolicy skupiają się na naprawie ulic w złym stanie,

gdyż prace te są niezbędne do zapewnienia wysokiej jakości połączenia z istniejącą infrastrukturą. „Nie ma planów poszerzenia ulic w obszarach, w których wcześniej zakończono prace związane ze zwężaniem ulic, ponieważ nowe naprawy nie byłyby odpowiednie, biorąc pod uwagę dobrą jakość jezdni” — zauważył.

Mer Wilna Valdas Benkuskas powiedział wiosną, że zwężanie ulic, tak jak było to postrzegane w ostatnich latach zarządzania stolicą przez Remigijusa Šimašiusa, nie będzie kontynuowane. Tymczasem sam Šimašius, który zainicjował zwężenie ulic, twierdzi, że to była słuszna decyzja.

Lrt.lt

Ze smutkiem żegnamy

ŚP. Wiesława Piątkajednego z założycieli STOWARZYSZENIA TECHNIKÓW
I INŻYNIERÓW POLSKICH NA LITWIE,

byłego prezesa Stowarzyszenia, naszego Przyjaciela.

Szczere wyrazy współczucia składamy **Rodzinie i Bliskim**.**Koleżanki i Koledzy ze STiP na Litwie**Z głębokim smutkiem i żalem
przyjęliśmy wiadomość o odejściu do Pana
Świętej Pamięci Jana Wiesława Piątka

prezesa DSPKL

Składamy wyrazy współczucia **Rodzinie i Bliskim**.**Koledzy DSPKL**

Imieniny

19 września

Alfonsa, Eliasza, Festusa,
Januarego, Konstancji,
Marii, Nila, Nilusa, Palomy,
Proklesa, Prokuła,
Teodora, Trofima,
Wilhelmina, Zuzanny

20 września

Agnieszki, Andrzeja,
Barbary, Dionizego,
Eustachiusza, Euzebii,
Fausta, Gliceryna,
Helmuta, Klemensa, Matei,
Protazego,
Sokratesa, Teopista

„Dopóki dominowała lewica, rozmawialiśmy tylko o tym, jak redystrybuować nielegalnych migrantów w Europie. Teraz Europa mówi o tym, jak powstrzymać nielegalny napływ imigrantów. I to jest dobry punkt wyjścia, do którego trzeba będzie dopasować konkretne działania” — powiedziała premier Włoch Giorgia Meloni.

4 z 10 mieszkańców Litwy nie zakłada odblasków dla pieszych o ciemnej porze dnia — wynika z danych badania przeprowadzonego przez „KOG institutas”.

My Cyganie! Ujmujący pochód w Wilnie

W niedzielę 17 września w Wilnie odbył się coroczny pochód Romów — był częścią Jarmarku Narodów, na którym także wykonano polskiego poloneza (m.in. tematowi jarmarku poświęcamy dziś okładowy artykuł Justyny Giedrojc). Wielokolorowy romski pochód promował m.in. Isztwan Kwik, muzyk i lider zespołu Sare Roma — zespołu wielopokoleniowego, którego ponad 70-letnią historię naświetlała Honorata Adamowicz w artykule „Trzy pokolenia Sare Roma. Kwikowie z zespołem ożywiają społeczność” opublikowanym w listopadzie zeszłego roku, artykuł można znaleźć na portalu www.kurierwilenski.lt.

Isztwan Kwik obiecywał, że Romowie w zgodzie z tradycją pojawią się na procesji konno. Tak też było. Pochód rozpoczął się od wileńskiego ratusza i ruszył w kierunku placu Kudirki. Tegoroczny pochód miał podkreślić wartość tradycji społeczności i pamięci rodzinnej. „Zwykle co roku zapraszamy na festiwal grupy romskie z zagranicy i przedstawiamy je litewskiej publiczności. W tym roku chcemy skupić się na naszym domu — Litwie. Zapraszamy Romów z całej Litwy, aby zbrali się razem jako utalentowane zespoły romskie i zorganizowali spektakularną uroczystość w centrum Wilna” — zachęcał Kwik.

Pochód w ubiegłym roku został wybrany do Narodowej Nagrody

Różnorodności i Równości jako jeden z trzech najbardziej zasłużonych projektów w kategorii „Promowanie Dialogu Narodów”. W tym roku festiwal otrzymał nagrodę specjalną w międzynarodowym konkursie Revolution Awards 2023, corocznym konkursie dla specjalistów i zawodowców w swoich dziedzinach.

Według organizatorów, Gypsy Fest, odbywający się już siódmy rok na Litwie, jest projektem społecznym mającym na celu przełamanie stereotypów na temat społeczności romskiej. W tym roku projekt jest finansowany przez Departament Mniejszości Narodowych i stołeczny samorząd.

Litwa rozpoczęła produkcję biometanu, a plany są ambitne

Firma Tube Green, wspólnie z producentem biopaliw Kurana, otworzyła w poniedziałek 18 września elektrownię biometanową w rejonie Poswolu (lit. Pasvalio rajonas). Ma dostarczać biometan o równowartości energetycznej 100 gigawatogodzin (GWh) rocznie. Jest to pierwszy taki zakład na Litwie. Ministerstwo środowiska przeznaczyło 2,8 mln euro na instalację zakładu i program zmian klimatycznych. Litwa zamierza rozwijać się w tej dziedzinie i produkować równowartość co najmniej 950 GWh biometanu do 2030 roku.

„Mickiewiczówka” poznała przedruk „Aušry” w pałacu prezydenckim

Jak dowiadujemy się od Liceum im. Adama Mickiewicza w Wilnie, w dniu 9 września uczniowie klasy III B: Sebastian Drożdż i Norbert Makowski wraz z wychowawczynią Haliną Stankevič-Mordas oraz nauczycielką historii Anną Makowską wzięli udział w wydarzeniu-dyskusji „Wrzesień z »Aušrą«”, które odbyło się w pałacu prezydenckim w Wilnie. To wtedy zaprezentowano nową edycję miesięcznika „Aušra”, czyli przedruk w nowej formie, aby włączyć go w proces kształcenia nowych pokoleń. Inicjatywie patronuje prezydent Gitanas Nausėda, który też jest inicjatorem programu. Z kolei wydanie przedruku sfinansował naukowiec i biznesmen Pranas Kiznis. Oryginalnie wydania „Aušry” zapisywane były „Auszra”, ponieważ w języku litewskim czeskie „č” i „š” dopiero się upowszechniały. Łącznie wydano 40 numerów miesięcznika, miały one ogromny wpływ na podtrzymanie świadomości narodowej Litwinów w okresie carskich represji.

Samorząd uczniowski z Dyneburga z wizytą w „JP2” w Wilnie

Jak dowiadujemy się od Gimnazjum Jana Pawła II w Wilnie i Gimnazjum im. J. Piłsudskiego w Dugavpils (Dyneburg), w dniach 14-15 września w wileńskiej szkole gościł zespół członków parlamentu uczniowskiego dyneburskiego gimnazjum. Wizyta „przebiegała w miłej, przyjaznej atmosferze i okazała się bardzo owocna”. Uczniowie wymieniali się poglądami na temat roli samorządów w szkołach, dyskutowali i nawiązali kontakty. Szkoła na Łotwie zaprosiła wileńskich kolegów do siebie. Polska szkoła na Łotwie podziękowała za możliwość wyjazdu Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego.

„Wilno w plecaku”, czyli „Kraszewski” zwiedza miasto

W dniu 15 września uczniowie kl. 4 Gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego w towarzystwie wychowawczyni Marii Dunowskiej, udali się na trzecią wycieczkę po Wilnie, realizując projekt „Wilno w plecaku” z okazji obchodów 700-lecia miasta. Przewodnik Adam Sipowicz, który oprowadzał wycieczkę, zastrygował uczniów nieoczywistymi szczegółami z historii miasta. Wycieczkowicze wzięli też udział w Jarmarku Narodów.

Narodowe Czytanie w „Kraszewskim”: prominentni goście, w tym Mackojć

Skoro już pisaliśmy o „Kraszewskim” w kontekście wycieczki, warto wspomnieć, że społeczność Gimnazjum im. J. I. Kraszewskiego w Wilnie we środę 13 września zainaugurowała Narodowe Czytanie. W tej edycji skupiono się nad dziełem „Nad Niemnem” — powieścią „czującego serca epoki”, czyli Elizy Orzeszkowej.

W murach szkoły gościli absolwenci, których nazwiska już są wizytówką samą w sobie (z czego niektórzy z nich do dziś pracują w szkole) — Marzena Mackojć-Sinkevičienė — fizyk, wykładowczyni Uniwersytetu Wileńskiego, pracownica naukowa Centrum Nauk Fizycznych i Technologii, członkini Stowarzyszenia Naukowców Polaków Litwy, Katarzyna Wołejko, Sabina Komiubio, Artur Dowgiało, nauczyciele Waldemar Dowejko i Waldemar Szełkowski, maturzystki Ania, Ela, Beata, Faustyna i dyrektor gimnazjum Helena Juchniewicz. Organizatorem imprezy była polonistka Joanna Szczygłowska.

Anušauskas spotkał się z nowym ambasadorem Niemiec

Minister ochrony kraju Arvydas Anušauskas spotkał się z nowym ambasadorem Niemiec na Litwie Corneliusem Zimmermannem. Omówili rozmieszczenie brygady na Litwie i współpracę obronną. Anušauskas podkreślił znaczenie Niemiec jako sojusznika, ich zaangażowanie w długoterminowe inwestycje oraz wsparcie. Litwa dąży do atrakcyjnych warunków dla niemieckich żołnierzy. Omówiono także ćwiczenia, operacje międzynarodowe i udział w inicjatywie European Sky Shield, która zakłada budowę tarczy antyrakietowej nad znaczną częścią Europy. Niemcy odgrywają rolę w modernizacji litewskich sił zbrojnych, dostarczając sprzęt bojowy. Planuje się stałe rozmieszczenie niemieckiej brygady na Litwie. Infrastruktura ma być gotowa do 2026 r.

Strajk nauczycieli będzie. Już nie ostrzegawczy

Litewski Związek Zawodowy Pracowników Oświaty (LŠDPS) ogłosił, że będzie strajkował. Strajk w szkołach ma zacząć się od 29 września, godz. 8:00. Decyzja wynika z frustracji brakiem rozwiązań i słabym przywództwem resortu oświaty. Strajkujący nauczyciele domagają się 20 proc. podwyżki od września i kolejnych 30 proc. od stycznia przyszłego roku, a także zmniejszenia liczby uczniów w klasach. Liczba uczestniczących nauczycieli zostanie ustalona bliżej daty strajku. Premier Ingrida Šimonytė obiecuje znaczne podwyżki w przyszłym roku, ale twierdzi, że niektóre żądania związku są trudne do spełnienia. Negocjacje wciąż trwają.

Komitet Rossy prosi o głos w „Potęgze Litwy”

Społeczny Komitet Opieki nad Starą Rossą (SKOnSR) uczestniczy w prestiżowym konkursie „Lietuvos galia” („Potęga Litwy”). Konkurs organizuje prezydent Gitanas Nausėda. Zgłoszono łącznie 360 inicjatyw, wśród których jest także SKOnSR jako jedyna polska organizacja non-profit. SKOnSR startuje w kategorii „Teisinga Lietuva” (pol. „Sprawiedliwa Litwa”), w której bierze udział 107 uczestników. Celem konkursu jest wyróżnienie społecznie zaangażowanych w myśl zasady, że potęgą kraju jest jej aktywny i zmobilizowany naród.

Zagłosować można na stronie lietuvosgalia.lt po naciśnięciu przycisku BALSUOTI. SKOnSR występuje pod litewską nazwą Visuomeninė Rasų kapinių draugija. Po oddaniu głosu należy potwierdzić oddanie głosu za pośrednictwem linku — który otrzymamy na podany adres e-mail — pod którym raz jeszcze trzeba nacisnąć czerwony przycisk BALSUOTI. Bez takiego potwierdzenia nasz głos nie będzie liczony.

Po trafieniu inicjatywy do finału, o laureatach w każdej kategorii zdecyduje powołana przez prezydenta kapituła.

Rosja. Kobieta w ciąży skazana... za unikanie mobilizacji

Rosyjska kapral Madina Kabałojewa została skazana na 6 lat więzienia za unikanie służby wojskowej. To pierwszy przypadek w Rosji ukarania kobiety za uniknięcie mobilizacji. Sąd uznał, że choć kobieta była w ciąży, to nie zrezygnowała z wojska, a zrobiła to dopiero, gdy dowiedziała się o mobilizacji na wojnę z Ukrainą. Wyrok odroczone do 2032 roku, ze względu na opiekę nad dzieckiem. Kolejna fala mobilizacji ma nastąpić wkrótce.

Str. opr. Apolinary Klonowski na podst. BNS, PAP, in.wł., mat.pras. Gim.im.J.I.Kraszewskiego, Gim.im.św.J.Pił; Fot. ELTA, Gim.im.J.I.Kraszewskiego, Gim.im.J.Piłsudskiego w Daugavpils;
Masz newsa? Skontaktuj się z dziennikarzem: a.klonowski@kurierwilenski.lt

Polonez na Jarmarku Narodów. Demonstracja jedności i siły ducha Polaków

Polonez autorstwa Wojciecha Kilara z filmu Andrzeja Wajdy „Pan Tadeusz” wykonała na żywo orkiestra litewskich muzyków. Autorką układu tanecznego była choreografka Danuta Mieczkowska-Kowalczyk.

TANIEC, KTÓRY ŁĄCZY

Przygotowania do niedzielnego wydarzenia trwały przez kilka tygodni. Próby odbywały się w pięciu grupach. Następnie, podczas końcowych prób, zostały one połączone, by stworzyć jeden obrazek.

Do udziału we wspólnym tańczeniu zgłosiły się znane w Wilnie i na Wileńszczyźnie polskie zespoły: „Sto uśmiechów”, „Wilenka”, „Wilia”, grupy z rejonów trockiego, solecznickiego, wileńskiego. Udział wzięły też pojedyncze osoby. Wiek tancerzy wahał się od 14 do ponad 60 lat.

„Polonez to taniec narodowy, który rzeczywiście łączy Polaków i wzmacnia naszą tożsamość”

„Polonez to taniec narodowy, który rzeczywiście łączy Polaków i wzmacnia naszą tożsamość” – mówili zgromadzeni na placu Katedralnym

– mówili tancerze oraz zgromadzeni na placu Katedralnym. Wydarzenie transmitowano na antenach TVP, zaś jego inicjatorem była TVP Wilno. 17 września telewizja ta obchodziła 4. urodziny.

WIELOLETNIA TRADYCJA

Tańczenie poloneza przez Polaków na Litwie w przestrzeni miejskiej ma już wieloletnią tradycję.

7.>>

■ Poloneza wykonano w dniu, w którym przypadła 84. rocznica agresji sowieckiej na Polskę

6.>>

Po raz pierwszy poloneza na placu Ratuszowym w Wilnie przed ośmiu laty zatańczyła w dniu balu maturalnego młodzież wileńskiego Liceum im. Adama Mickiewicza. Potem był polonez na 100 par z okazji 100-lecia niepodległości Polski i Litwy. Od kilku lat maturzyści polskich szkół w Wilnie tańczą poloneza na placu Katedralnym po otrzymaniu świadectw dojrzałości. W tym roku 18 lipca zatańczyło 140 par. Natomiast tym razem polonez na placu Katedralnym stał się ukoronowaniem Jarmarku Narodów, który po raz piętnasty odbywał się w Wilnie.

ZMIESZAŁY SIĘ TRADYCJE I OBYCZAJE

W dniach 15–17 września w stolicy mieszały się tradycje i obyczaje różnych wspólnot zamieszkujących Litwę. Bogaty program wydarzenia co roku przyciąga około 250 tys. wilnian i odwiedzających miasto turystów. Szacuje się, że tegoroczna impreza pobiła dotychczasowe rekordy. W Jarmarku Narodów tradycyjnie uczestniczyli rzemieślnicy ludowi, mistrzowie kuchni oraz wirtuozi tańca i śpiewu. Stragany oraz strefy rekreacyj-

■ Swoją dorobek artystyczny zaprezentowały polskie zespoły, wśród nich zespół „Wilenka”

ne rozciągały się wzdłuż całej alei Giedymina — od gmachu Sejmu po plac Katedralny.

Swoje tradycje i kulturę zaprezentowały miejscowe wspólnoty, m.in. Tatarzy, Karaimi, Ukraińcy. Amatorom aktywnego ruchu na świeżym powietrzu organizatorzy zapewnili szereg atrakcji. Nie zabrakło także rozrywek dla najmłodszych uczestników.

Najwięcej miejsca zajmowały stoiska rzemieślnicze i kulinarne, na których odwiedzający jarmark

mieli okazję zapoznać się ze zwyczajami i metodami wytwarzania przedmiotów, a także skosztować lokalnych potraw.

Na głównej scenie, która stanęła na placu Vincasa Kudirki odbywały się koncerty. Nie zabrakło tu również polskich akcentów. Swoją dorobek artystyczny zaprezentowały polskie zespoły: „Wilia”, „Wilenka”, „Sto uśmiechów”, „Bursztyнки”, „Przyjaźń”, „Hałas”, „Kropelki”, „Rudomianka”. ■

Opr. Justyna Giedrojć
Fot. Marian Paluszkiwicz

■ W Jarmarku Narodów tradycyjnie uczestniczyli mistrzowie lokalnych kuchni

Narodowa Sala Koncertowa powstanie do 2030 roku

Tempa nabiera realizacja projektu Narodowej Sali Koncertowej — jednego z najbardziej ambitnych i największych projektów infrastruktury kulturalnej na Litwie.

Na konferencji prasowej 11 września minister kultury Simonas Kairys i mer Wilna Valdas Benkuskas przedstawili dopracowany model finansowania projektu, potrzebną znaczną kwotę na kolejne duże prace oraz dalszy plan realizacji.

Ministerstwo kultury planuje przeznaczyć na Narodową Salę Koncertową 22,5 mln euro w ramach Państwowego Programu Inwestycyjnego. Samorząd Miasta Wilna również planuje przeznaczyć taką samą kwotę ze swojego budżetu. Dodając niewydane jeszcze środki z obecnego etapu, finansowanie prac nad projektem w ciągu najbliższych dwóch lat wyniesie ponad 45 milionów euro.

„Jesteśmy bardzo zadowoleni, że Samorząd Miasta Wilna bez wahania zaangażował się w ten ambitny projekt, nie tylko poprzez swoje słowne wsparcie, ale także poprzez szczególnie znaczący wkład finansowy. Ze swojej strony ministerstwo kultury wkrótce przedłoży rządowi wniosek o zatwierdzenie przyznania planowanych środków z Państwowego Programu Inwestycyjnego” — powiedział Simonas Kairys, minister kultury.

Obecnie opracowywany jest model akustyczny z 10-krotnie pomniejszoną repliką budynku. Technologia ta jest wykorzystywana przy projektowaniu wysokiej klasy sal koncertowych. Model akustyczny ma na celu zapewnienie najlepszej możliwej oceny aku-

styki obiektu. Gdy to nastąpi, faza projektowa zostanie zakończona.

„Po sfinalizowaniu prac projektowych, kolejnym krokiem będzie przetarg na międzynarodowy kontrakt. Oczekuje się, że umowa może zostać podpisana wiosną 2024 roku. Prace budowlane zaplanowano na 60 miesięcy, więc Narodowa Sala Koncertowa ma zostać ukończona w 2030 r. To strategicznie ważne centrum artystyczne dla Litwy przyciągnie najwyższej klasy muzyków z całego świata” — powiedział Valdas Benkuskas, mer Wilna.

Ministerstwo kultury uwzględniło również Narodową Salę Koncertową w Programie Rozwoju Kultury i Kreatywności Ministerstwa Kultury na lata 2021-2030 w ramach działania „Zwiększenie dostępu do treści kulturalnych o wysokiej wartości artystycznej, zwiększanie różnorodności i dostępności do treści włączających

i różnorodnych”. To oznacza, że pozostanie na celowniku rządu jako priorytet do końca projektu. „Każdego roku rząd będzie musiał przeznaczyć określoną kwotę na dalszą budowę i instalację tego obiektu. Jest to kolejna dźwignia zapewniająca pomyślne zakończenie tego wspaniałego projektu” — podkreśla minister kultury Simonas Kairys.

Ministerstwo kultury i Samorząd Miasta Wilna uzgodniły również utworzenie nowej wspólnej instytucji, która będzie zarówno operatorem sali, jak i zajmie się działalnością merytoryczną.

Narodowa Sala Koncertowa na Górze Boufałowej otworzy nowe możliwości dla litewskich orkiestr i muzyków — będą oni mieli wyjątkowo dobrą akustykę podczas prób i koncertów. Będzie również gościć najlepszych wykonawców muzyki klasycznej z całego świata.

Na Zameczku rozpoczyna się budowa nowego przedszkola z basenem

Na szybko rosnącym dziś Zameczku ceremonia wmurowania kapsuły rozpoczęła prace budowlane nad nowym przedszkolem. Oczekuje się, że aż 320 dzieci będzie mogło uczęszczać do placówki edukacyjnej, która będzie wyposażona w 16 grup przedszkol-

nych i żłobkowych. Planowana jest również oddzielna rozbudowa nowego budynku przedszkola na Zameczku, w której znajdzie się basen.

„Rozumiemy problemy placówek oświaty przedszkolnej na Zameczku, dlatego będziemy konsekwentnie in-

westować w rozwój infrastruktury. To przedszkole będzie doskonałym przykładem nowoczesnej placówki edukacji przedszkolnej — jego basen zachęci dzieci do prowadzenia aktywnego trybu życia od najmłodszych lat.

8.>>

Przestrzeń publiczna obok przedszkola zostanie dostosowana do potrzeb społeczności” — mówi mer Wilna Valdas Benkunskas.

Nowe przedszkole będzie miało dwie kondygnacje o układzie w kształcie litery U i łącznej powierzchni około 3 500 mkw. Na parterze znajdzie się kuchnia, pralnia z bezpośrednim dostępem z zewnątrz, a także pokój dozorczy, warsztat, sala gimnastyczna i pomieszczenia pomocnicze. Sala gimnastyczna/eventowa została zaprojektowana tak, aby zapewnić bezpośredni dostęp na zewnątrz i umożliwić organizowanie różnorodnych wydarzeń zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz w ciepłym sezonie.

Każdy blok grupowy ma składać się z szatni z szafkami, aneksu kuchennego, węzła sanitarnego i grupowego miejsca do zabawy/spania. Nowe przedszkole będzie również dostępne dla osób niepełnosprawnych, z windą na drugie piętro budynku.

„Nowoczesne i współczesne przedszkole dla najmłodszych w Wilnie, bliżej domu — to jest to, co aktywnie staramy się osiągnąć, tworząc nowe miejsca dla dzieci w wieku przedszkolnym. Cieszymy się, że możemy rozpocząć budowę nowego

przedszkola od zakopania kapsuły — symbolu czasu i związanej z nim historii. To przypomnienie, że wszystko, co robimy, nie jest tylko na dziś. To wysiłek, wiedza i skupienie nas wszystkich dla dobra przyszłości. Przyszłości tych, którzy patrzą na świat ciekawymi oczami i którzy dopiero rozpoczynają podróż odkrywania życia. Mamy nadzieję, że każdy poczuje się tu bezpieczny, kochany i wysłuchany. Życzę tego całej przedszkolnej społeczności. Wasze życie tutaj jest ważne dla całego naszego miasta” — powie-

działa Laura Joffe, szefowa Firmy Rozwoju Wilna (lit. Vilniaus vystymo kompanija).

Przedszkole zostanie zbudowane w jednym etapie: budynek, teren i basen z całym niezbędnym wyposażeniem. Projekt obejmuje plac, elementy małej architektury i publiczny plac zabaw dla dzieci przylegający do istniejącego boiska sportowego.

Fot. Eitvydas Kinaitis

Materiał przygotowany dla Samorządu Miasta Wilna.

Treść opłacona.

Zam. 2714

Święto Plonów w rejonie wileńskim

Wrzesień, który jak co roku przybiera jaskrawe kolory, jest niewyobrażalny bez tradycyjnych jesiennych dożynek. 16 września, w sobotę, w Skojdziszkach odbyło się tradycyjne święto plonów rejonu wileńskiego, podczas którego dziękowano Bogu za tegoroczny urodzaj. Wyróżniono i nagrodzono również rolników rejonu wileńskiego.

Gminy rejonu prześcigały się w zademonstrowaniu najbardziej pomysłowej, obfitej w dary jesieni zagrody, częstowały specjałami wiejskiej kuchni. Nie zabrakło także pokarmu dla ducha — rozrywki dostarczały zespoły artystyczne rejonu wileńskiego oraz znani i kochani przez publiczność wykonawcy m.in. Katarzyna Zvonkuvienė i grupa Black Biceps.

Władze rejonu wileńskiego na czele z merem Robertem Duchniewiczem i licznie zgromadzeni go-

Mer rejonu wileńskiego Robert Duchniewicz dziękuje rolnikom za ich ofiarną pracę Fot. Bartosz Frątczak/zw.lt

ście dziękowali przede wszystkim rolnikom, bo to dzięki ich pracy, nawet mimo nieprzychylnych wa-

runków pogodowych, na stoły trafia chleb powszedni.

Zw.lt

W Solecznikach działo się! Święto Plonów zwieńczone koncertem „Roztańczona Litwa”

Anna Pieszko

W niedzielę, 17 września, wszystkie drogi prowadziły do Solecznik. Odbijające się tu co roku Święto Plonów zgromadziło tłumy gości z całej Wileńszczyzny, jak również z zagranicy. Gospodarze i organizatorzy wydarzenia – Samorząd Rejonu Solecznickiego i Centrum Kultury Samorządu Rejonu Solecznickiego – sprawili, że tym razem święto się odbyło z niespotykanym dotąd rozmachem. Tradycyjne uroczystości dożynkowe połączono ze spektakularnym koncertem w wykonaniu gwiazd polskiej muzyki rozrywkowej.

Dożynki w Solecznikach co roku obchodzone są z wielkim rozmachem, są okazją do wyrażenia wdzięczności i szacunku dla rolników i ich ciężkiej pracy na roli. W tym roku uroczystości tradycyjnie rozpoczęły się od Mszy św. celebrowanej przez proboszcza parafii solecznickiej ks. Rusłana Wilkiela, który dziękując za tegoroczne plony, zwracał też uwagę zebranych, by „troszczyli się o ziarna wieczności, zasiane w naszych sercach”.

W tym dniu do rolników płynęły słowa podziękowań i uznania. Mer Samorządu Rejonu Solecznickiego Zdzisław Palewicz podkreślił znaczenie zachowywania dziedzictwa przodków i przekazywania wartości, dziękując rolnikom za ich trud i szacunek do ziemi.

Do powitań i podziękowań rolnikom za ich ciężką pracę przyłączył się Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny RP na Litwie Konstanty Radziwiłł, który odczytał list gratulacyjny Prezydenta RP Andrzeja Dudy. Poseł do Parlamentu Europejskiego, prezes ZChR – AWPL Waldemar Tomaszewski gratulował solczanom i organizatorom pięknej imprezy, złożył też wyrazy uszanowania i wdzięczności rolnikom.

Wśród dostojnych gości dożynek znaleźli się poseł na Sejm RP, Sekretarz Stanu Tomasz Rzymkowski, kierownik Wydziału Konsularnego i Po-

W parku miejskim zapraszały do środka oryginalnie przystrojone zagrody poszczególnych starostw rejonu **Fot. autorka**

lonii Ambasady RP w Wilnie Irmina Szmalec, wicemarszałek województwa Kujawsko – Pomorskiego Zbigniew Ostrowski, posłanki na Sejm RL Rita Tamašunienė i Beata Pietkiewicz, poseł na Sejm RL Czesław Olszewski, delegacje samorządów partnerskich z Polski, a także władze samorządu rejonu solecznickiego – wicemerowie Józef Rybak i Waldemar Śliżewski, dyrektor administracji samorządu Grzegorz Jurgo.

Tradycją dożynek jest ogłaszanie wyników konkursu o tytuł Najlepszego Rolnika Roku w rejonie. W tym roku tytuł najlepszych gospodarzy zdobyli Irena i Henryk Pożaryccy ze wsi Janczuny w gminie butrymańskiej. Nagrody powędrowały również do autorów najpiękniejszego wieńca dożynkowego. Uchonorowano również poszczególnych gospodarzy całego rejonu, którzy dbają o przytulne otoczenie swoich domów.

Jak co roku, wszystko, co w folklorze najlepsze, zaprezentowały na scenie zespoły ludowe rejonu solecznickiego: „Solczanie”, „Solczanka”, „Turgielanka” czy „Łałymka”. Wiele pozytywnych emocji wzbudziły również występy najmłodszych artystów: wychowanków z przedszkoli „Vyturėlis” i „Bajka”. Pięknie zaprezentowali się również tancerze zespołu ta-

necznego „Smile”, muzycy z orkiestry instrumentów dętych i zespół akordeonistów, a także tancerze wydziału choreografii Szkoły Sztuk Pięknych im. S. Moniuszki w Solecznikach.

Profesjonalizmem wykonania zachwycał Państwowy Zespół Pieśni i Tańca „Lietuva”, a także występy gwiazd litewskiej sceny muzycznej Dżordany Butkutė i Moniki Linkytė.

W miejskim parku zmysły gości nęciły barwy, dźwięki i smakowite zapachy unoszące się wokół oryginalnie przystrojonych zagrod poszczególnych starostw rejonu. Zapraszał też kiermasz sztuki ludowej i rękodzieła, a na straganach można było obejrzeć i nabyć artystyczne wyroby z lnu, ceramiki, drewna.

Dożynki w Solecznikach zwieńczył koncert „Roztańczona Litwa”, który się odbył w ramach letniej trasy muzycznej zorganizowanej przez Telewizję Polską. Na przystanku w Solecznikach zaśpiewały gorąco przyjęte przez liczną zgromadzoną publiczność gwiazdy polskiej muzyki rozrywkowej: Edyta Górniak, Kombi Łosowski, Sławomir, Ivan Navi, Mig, Komodo, Alexis, Milena Sadowska, Blanka. Podczas spektakularnego show „roztańczyli” oni tak publiczność przed sceną, jak i widzów TVP Wilno przed telewizorami. ■

Prezentacja książki Władysława Bichniewicza „Moje wspomnienia z Litwy”

19 września, o godz. 15.00, w Centrum Turystyki i Młodzieży Rejonu Solecznickiego Dworek w Wilkiszkach (ul. Parko 16, Wilkiszki) odbędzie się prezentacja książki Władysława Bichniewicza „Moje wspomnienia z Litwy” i spotkanie autorskie z redaktorem opracowania dr. Michałem Ceglarkiem, głównym specjalistą ds. Archiwum Naukowego Muzeum Fryderyka Chopina

Na początku 2023 r. Muzeum Fryderyka Chopina w Warszawie, będące częścią Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina, przygotowało niezwykłą monografię, do rąk współczesnych Czytelników trafiły bowiem zapiski świadka, któremu dane było znaleźć się w przełomowych wydarzeniach epoki, jaką była pierwsza połowa XX wieku. Ich autor, Władysław Bichniewicz,

potomek starego szlacheckiego rodu herbu Pielesz pochodzącego z Litwy oraz prawnuk najstarszej siostry Fryderyka Chopina Ludwiki Jędrzejewiczowej, stworzył niejako kronikę świata Polaków, Litwinów, Rosjan, Żydów — przestrzeni, której już nie ma. Została ona zniszczona przez totalitarne i nacjonalistyczne ideologie.

Sam autor doświadczył ich bardzo boleśnie, przede wszystkim w 1945 r., kiedy na zawsze musiał opuścić ziemię swoich przodków i rozpocząć na nowo swoją historię. Aby zachować pamięć o ziemi litewskiej i ludziach, pośród których żył, zapisał dla przyszłych pokoleń namiastkę tego, co było jego udziałem przez ponad trzydzieści lat.

Po ponad pięćdziesięciu latach od ich powstania, wspomnienia Wła-

dysława Bichniewicza – właściciela majątku Poniemuniek w powiecie rakiskim, mogą zostać zaprezentowane dzisiejszym Czytelnikom oraz tym, dla których historia wzajemnych relacji polsko-litewskich w XX w. jest nadal bliska. To także ważna lektura dla tych, którzy z nostalgią przywołują w wyobraźni wspomnienie o nieistniejącej już klasie polskiego ziemiaństwa na dawnych Kresach Północno-Wschodnich.

Spotkanie w języku polskim.

Wstęp wolny.

Organizatorzy: Instytut Polski w Wilnie, Centrum Turystyki i Młodzieży Rejonu Solecznickiego Dworek w Wilkiszkach, Muzeum Fryderyka Chopina, Narodowy Instytut Fryderyka Chopina. ■

NARODOWY INSTYTUT FRYDERYKA CHOPINA

MUZEUM CHOPINA

Władysław Bichniewicz

„Moje wspomnienia z Litwy”

—spotkanie autorskie—

19 września 2023 r.
godz. 15.00
Dworek w Wilkiszkach

DWOREK W WILKISZKACH

INSTYTUT POLSKI WILNO

80. rocznica likwidacji getta wileńskiego: Holokaust to nie tylko liczby

Antoni Radczenko

12 września odbyło się uroczyste otwarcie wystawy „Miasto żywych/ Miasto umarłych” przygotowanej przez Muzeum Getta Warszawskiego. Wystawa składa się z 20 plasz, na których fotografie z getta warszawskiego zostały połączone z obrazami dzisiejszej Warszawy. Dyrektor muzeum nie ukrywa, że wystawa jest częścią cyklu wydarzeń poświęconych rocznicy likwidacji wileńskiego getta.

— Oczywiście to są powiązane wydarzenia, ponieważ w tym samym roku były zlikwidowane dwa getta. Sądzymy, że pokaz tej wystawy w naszych pomieszczeniach jest bardzo ważny — mówi „Kurierowi Wileńskiemu” Simonas Strelcovas.

ROZMOWA O HOLOKAUŚCIE

Dyrektor poinformował, że jego instytucja próbuje bardziej wykorzystać własną salę kinową, aby odbiorcy dogłębniej się zapoznali z wileńską historią wspólnoty żydowskiej. 20 września odbędzie się pokaz filmu opowiadającego o Starej Synagodze w Wilnie, natomiast następnego dnia zostanie pokazany film poświęcony życiu i twórczości światowej sławy malarza Samuela Baka, który urodził się w Wilnie. Nie zabraknie również polskich akcentów — 26 września odbędzie się dyskusja poświęcona Jerzemu Ordzie z udziałem naszej redakcyjnej koleżanki Ilony Lewandowskiej.

POKAZAĆ HOLOKAUST NIEBEZPOŚREDNIO

W trakcie II wojny światowej na terenie Litwy zginęło do 200 tys. osób narodowości żydowskiej. Dyrektor Muzeum im. Gaona uważa, że o Za-

nie można mówić o Holokauście tylko przy pomocy statystyki — uważa Simonas Strelcovas, dyrektor Muzeum Historii Żydowskiej im. Gaona w Wilnie, które z okazji 80. rocznicy likwidacji getta wileńskiego przyszykowało szereg wydarzeń.

„Po zapoznaniu się z tym dziedzictwem człowiekowi będzie łatwiej zrozumieć, co było stracone” — mówi Simonas Strelcovas.

gładzie nie da się mówić tylko przy pomocy liczb.

— Po pierwsze, moim zdaniem, coś takiego, jak litewskie społeczeństwo nie istnieje jako oddzielna jednostka. Istnieje duża liczba różnych grup i baniek społecznych. Z pewnością w naszym otoczeniu jest sporo osób wykształconych, którzy wiedzą, co się działo w trakcie II wojny światowej na naszych terenach. Są oczywiście też ci, którzy to negują świadomie lub nie. Z pewnością istnieje problem z winą kolektywną. Warto jednak pamiętać, że sporo państw po zakończeniu wojny przeszło przez ten etap. Litwa z tą kwestią zderzyła się tylko po roku 1990. Bo po 1945 r. aż do odzyskania niepodległości nikt u nas nie mówił o Holokauście. Na wszelkich pomnikach pisało się, że „tutaj hitlerowscy okupanci zamordowali obywatele radzieckich”. Więc czasu na poradzenie sobie z tym

problemem nasze społeczeństwo, jeśli porównamy się z innymi krajami, miało mniej. Dlatego uważam, że naprawdę jeszcze mamy sporo do odrobienia w kwestii Holokaustu — podkreśla nas rozmówca.

— W przypadku koncepcji naszego muzeum, to staramy się pokazać Holokaust niebezpośrednio. Nie chcemy tylko mówić o tym, co się stało i ile osób zginęło. Pod koniec listopada otwieramy Muzeum Kultury i Tożsamości Żydowskiej, gdzie zostanie pokazana ekspozycja poświęcona litwakom. Ich kulturze, językowi, religii, tradycjom, nauce i sztuce. Moim zdaniem jest to jeden z najlepszych sposobów pokazania naszemu społeczeństwu tego skarbu, który został utracony. Po zapoznaniu się z tym dziedzictwem człowiekowi będzie łatwiej zrozumieć, co było stracone.

12.>>

Bo mówienie o Holocauście przy pomocy tylko statystyki nie niesie ze sobą pewnego emocjonalnego bagażu — oświadcza Strelcovas.

HISTORIA GETTA

Getto wileńskie zostało oficjalnie utworzone na wileńskiej starówce przez władze okupacyjne 6 września 1941 r. Getto składało się z dwóch części — małego i dużego, granicą była ulica Niemiecka. Historycy szacują, że ogółem przez getto przeszło około 50 tys. osób narodowości żydowskiej. Największe represje na mieszkańców getta spadły w pierwszych miesiącach jego funkcjonowania. Do końca grudnia 1941 r. naziści wymordowali ponad 33 tys. Żydów. Na początku 1942 r. legalnie na terenie getta mieszkało 12 tys. osób, a kolejnych 8 nielegalnie.

Na czele getta stała Rada Żydowska tzw. Judenrat. Pierwsze Judenraty powstały na terenie okupowanej Polski w roku 1939. W lipcu 1942 r. szefem wileńskiego Judenratu został szef żydowskiej policji Jakub Gens przedwojenny nauczyciel i litewski wojskowy. Gens był zwolennikiem lojalnego stanowiska względem władz okupacyjnych. Liczył, że w ten spo-

sób uda się uratować jak największą liczbę rodaków. Takie stanowisko szefa wileńskiego Judenratu do dnia dzisiejszego wywołuje liczne kontrowersje i dyskusje. W 2006 r. litewski reżyser Audrius Juzėnas nakręcił film „Wileńskie getto” z międzynarodową obsadą, dlatego podstawowym językiem obrazu był angielski. W Gensa wcielił się niemiecki aktor Heino Ferch.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ I OCENA

Dyrektor muzeum uważa, że oceniać ludzi typu Jakub Gens lub zjawiska Judenratów trzeba z wielką ostrożnością.

— Mi, jako historykowi i naukowcowi, generalnie nie wypada zajmować się oceną moralną. Musimy zrozumieć, jaka była na Litwie sytuacja w latach 1941-44. Myślę, że na tamte osoby musimy przede wszystkim patrzeć, jako na ludzi. Kiedy nadchodzi czas wielkich prób i wyborów, to ktoś powinien przyjąć odpowiedzialność za pewne działania i decyzje. Z pewnością nie oceniałbym tamtych ludzi i zjawisk tylko z pozycji negatywnej. Naprawdę decyzje, jak na przykład dokonywanie selekcji ludzi, były skomplikowane i ciężkie. Generalnie historycy nie lubią podejścia

„co by było, gdyby...”. Tym niemniej, w tym przypadku, takie pytanie jest zasadne. Co byłoby, gdyby te osoby nie wzięłyby na siebie tej odpowiedzialności? Moim zdaniem jest duże prawdopodobieństwo, że gdyby jej nie przyjęły, to byłoby jeszcze gorzej — wyjaśnia Simonas Strelcovas.

1 stycznia 1942 r. na terenie getta powstała Zjednoczona Organizacja Partyzancka, która wzorem Warszawy chciała wywołać powstanie. Na czele struktur konspiracyjnych stał Icchak Wittenberg, który w lipcu 1943 został aresztowany, a później zamordowany. Do wybuchu powstania nie doszło. Niemcy rozpoczęli likwidację na wiosnę 1943 r. Ostatecznie getto zostało zlikwidowane w dniach 23-24 września. Gens zginął 14 września. Część mieszkańców wymknęła się z getta i utworzyła leśne oddziały partyzanckie, co pozwoliło im przetrwać do końca wojny. Część przeżyła, kiedy została deportowana do obozów koncentracyjnych. Mieszkańcem getta i członkiem jej konspiracji był żydowski poeta Hirsch Glik, który napisał w jidysz tekst piosenki „Zog nit kejn mol”, która stała się jednym z hymnów ocalonych. ■

Fot. Marian Paluszkiwicz

TVP
WILNO

■ Pamięć o pomordowanych żyje do dziś, jednym z takich miejsc pamięci są podwileńskie Ponary

Dworek w Szumsku przywracany do życia

Anna Pieszko

Wiele tych siedzib na skutek licznych perturbacji dziejowych straciło swych gospodarzy. Część dworców i pałaców wraz z biegiem czasu uległo dewastacji, niektóre wysiłkiem samorządów lub poszczególnych osób prywatnych są przywracane do życia.

30 km na południowy wschód od Wilna, tuż przy granicy państwowej z Białorusią, przy gościńcu zwanym Czarnym Traktem leży nieduże miasteczko — Szumsk. Dzisiaj znane jest z odbywających się tu co roku na zakończenie lata Katolickich Dni Młodzieży, które wnoszą wiele energii w życie miasteczka. Przez pozostałą część roku jest tu na ogół cicho i spokojnie, bardzo rzadko się tu pojawi jakiś zbłąkany turysta. Trochę żal, bo wzrok przykuwają piękne zabytkowe budowle, które dodają wyjątkowego sznytu w dostojnej prezencji miasteczka.

TRZY KRZYŻE — RÓWNIEŻ W SZUMSKU

Na wjeździe do osiedla, po lewej stronie widzimy zespół budynków kościelnych. „Okazały murowany kościół pw. św. Michała Archanioła z cechami architektury barokowej i klasycystycznej pochodzi z II połowy XVIII w. Obok kościoła, jako przybudówka, istnieje także murowany były klasztor dominikanów, nie tak stary jak kościół, gdyż pochodzi z XIX w. Na terenie przykościelnym jest kilka ciekawych murowanych kapliczek, które także są rzadkimi okazami już zanikającego rodzaju architektury. Budowle kościelne są zadbane, zwłaszcza budynek byłego klasztoru, który został odrestaurowany” — czytamy w „Historiach z okolic Wilna” Mirosława Gajewskiego.

Kresowe dwory, pałace i zamki, siedziby wielu pokoleń magnackich, szlacheckich i ziemiańskich rodów, niejednokrotnie były świadkami wielu ważnych wydarzeń, a ich mieszkańcy kształtowali historię tych ziem.

Jako ciekawostkę autor dodaje, że nie tylko Wilno posiada górę z zespołem trzech krzyży. Na jednym z niedużych wzgórz nieopodal osiedla widnieją białe jak śnieg trzy krzyże — „pamiątka od obecnych mieszkańców Szumsku dla przyszłych pokoleń”.

Następnym ciekawym zabytkiem jest zespół budowli dworskich byłego majątku Szumsk. Ten obiekt znajduje się poza miasteczkiem, w odległości paru kilometrów na południe od właściwego Szumsku. Stykamy się tutaj z całym zespołem ciekawych XIX-wiecznych murowanych budowli. Zobaczymy klasycystyczny murowany dworek, oficynę, spichlerz, stajnie, lodownię, ogromną stodołę i nieduży młyn przy rzeczce o ciekawej nazwie Piana.

Wszystkie te budowle toną wśród starych drzew pamiętających świetność dworu.

DWOREK W SZUMSKU MA NOWYCH WŁAŚCICIELI

Klasycystyczny dworek będący niegdyś rezydencją właścicieli Szumsku, po wojnie stał się siedzibą przewodniczącego miejscowego sowchozu. W okresie Litwy niepodległej stał zaniedbany i opuszczony. Na szczęście w ostatnich kilku latach to się zaczęło zmieniać. W scenerii zabytkowego dworu odbyły się m.in. zdjęcia do filmu „Drugelio širdis” (pol. Motyle serce) w reżyserii Inesy Kurklietytė. Film ten został wysoko oceniony na międzynarodowych konkursach.

15.>>

Murowana barokowa świątynia i klasztor dominikanów w Szumsku wzniesione zostały w latach 1767–1798 Fot. Marian Paluszkiwicz

14.>>

— Niewiele mamy w rejonie wileńskim takich unikatowych zabytków w stylu klasycystycznym. Jest to nasza rodzinna inwestycja. Nabyliśmy (wraz z żoną Inesą Kurklietytė — od aut.) ten dwór w 2018 r. w dosyć żalonym stanie. Nie było w nim okien ani drzwi, żadnych podłóg, zniszczone ściany, jaki taki dach. Słowem, prawie ruina. W ciągu tych ostatnich 5 lat trochę go odnowiliśmy — jest dach, okna, drzwi, uporządkowaliśmy wnętrze — opowiada w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” właściciel dworku Ramūnas Abukevičius, znany litewski aktor teatralny i filmowy, reżyser, producent, scenarzysta.

— Zamierzamy prowadzić tu działalność kulturalną. Już w najbliższym czasie zaprosimy na koncert muzyki poważnej połączony z prezentacją dworku — zapowiada nasz rozmówca.

Choć oficjalne uroczyste otwarcie dworku nastąpi za kilka dni, to tak naprawdę wydarzenia kulturalne z udziałem społeczności lokalnej już się tu odbywają. W lutym uczniowie ze szkoły w pobliskich Ławaryszkach nagrywali tu swój filmik. Niedawno w klimatycznym wnętrzu dworku odbyło się najnowsze wydarzenie — Narodowe Czytanie utworu „Nad Niemnem” Elizy Orzeszkowej z udziałem uczniów ze szkoły w Szumsku oraz przedstawicieli ambasady RP w Wilnie.

OGIŃSKI TU GRYWAŁ W OWALNEJ SALI

Właściciel posiadłości nie wyklucza, że w przyszłości mogą tu być organizowane koncerty, a nawet festiwale muzyczne, zwłaszcza że sprzyja temu wnętrze jednej z sal. Tzw. Owalna sala posiada wyjątkową akustykę, co sprzyja muzykowaniu.

— W wielu źródłach wspominających o dworku w Szumsku wymieniana jest słynna Owalna sala, posiadająca unikalną jakość akustyczną. Przypuszczalnie grał w niej nawet Michał Kleofas Ogiński, który przyjaźnił się z właścicielami szumskiego dworku,

Laskowiczami. Dwór Ogińskiego znajdował się w odległości 30 km od Szumsk, w Zalesiu nieopodal Smorgoni na terenie dzisiejszej Białorusi. Zalesie nazywane było wtedy „Mekką kulturalną” — odbywały się tam koncerty, grał sam Ogiński, córka Amelia śpiewała, muzycanci przyjeżdżali z Warszawy, Petersburga i Włoch, czytano najnowsze utwory literackie, poezję, prozę, dramaty. Słowem, toczyło się intensywne życie kulturalne. Jadąc z Wilna, Ogiński zatrzymywał się tutaj w pół drogi, żeby odpocząć. Ponieważ trwała wtedy rekonstrukcja tego dworku, prosił, żeby stworzyć tu dobrą salę, w której by była dobra akustyka i można było zagrać koncert na klawesynie. Co prawda, brak jakichś zachowanych źródeł historycznych na ten temat, ale wielce prawdopodobne jest, że Ogiński przejeżdżał i grywał tutaj, możliwe, że ze swoim kwartetem. Myślę, że właścicielowi dworku również zależało na urządzeniu dobrej sali — opowiada Ramūnas Abukevičius.

ZACHOWAĆ ATMOSFERĘ

W dworze zachowały się częściowo autentyczne elementy wystroju wnętrza, w tym również polichromie.

Ramūnas Abukevičius
Fot. FB/sumskodvaras

— Dwór był dekorowany przez słynnego malarza Wincentego Smokowskiego, m.in. autora obrazu „Stefan Batory funduje Akademię w Wilnie”. Niewiele się zachowało z pierwotnej dekoracji dworskich wnętrz.

Po wyczyszczeniu zewnętrznych warstw wapna okazało się, że odsłonięte polichromie ocalały w bardzo nieznacznym stopniu. Choć w jednym z pokoi widoczne są nawet kontury jednego z naściennych obrazów, na którym widać zarys anioła. Widać teraz prawdziwą atmosferę starego dworku — mówi.

16.>>

■ Tak wyglądał dworek w Szumsku przed rokiem Fot. FB/sumskodvaras

15.>>

— Chcemy, by ludzie przychodzący do nas poczuli, że są gośćmi tego domu, że nie przychodzą do jakiejś urzędowej instytucji, muzeum czy placówki kulturalnej, tylko mieli uczucie zamieszkałego domu. Nie wiem, czy udało nam się już przywrócić tę atmosferę, ale bardzo się staramy — zapewnia Ramūnas Abukevičius.

POSIADŁOŚĆ SZUMSKICH ILASKOWICZÓW

Pierwotnie Szumsk nazywał się Słobódka i wchodził w skład dóbr Polany, które początkowo były królewską wsią, a w XVI w. zostały podzielone między kilku właścicieli. Część posiadłości, obejmująca Słobódkę, w 2 poł. XVI — do pocz. XVII należała do Sakowiczów. Później krótko znajdowała się w ręku podsędką wileńskiego Wnuczka, od którego w 1618 r. kupił ją podstoli wileński Kazimierz Szumski. W ręku rodziny Szumskich majątek pozostawał przez ponad 200 lat. Wnuk Kazimierza, podwojewodzi i podstoli wileński Michał Rafał Szumski zmienił nazwę miejscowości na Szumsk i wraz z żoną Halszką ze Stachowskich w latach 1696-1697 ufundował tu drewniany kościół i klasztor dominikanów. Szumsk odziedziczył następnie ich syn Wawrzyniec, żonaty z Ludwiką z Koszyców, który z kolei współfinansował budowę nowej, istniejącej do dziś murywanej barokowej świątyni i klasztoru dominikanów w Szumsku, wzniesionych w latach 1767-1798. Kolejny właściciel dóbr, syn Wawrzynca i Ludwiki Józef Szumski, wybudował tu istniejący do dziś klasycystyczny dwór oraz wiele obiektów gospodarczych, ale zadłużył majątek. Następnie Szumsk przejął jego brat Stanisław Szumski (1790- 1872), który wziął udział w powstaniu listopadowym i wchodził w skład komitetu powstańczego na Litwie, za co władze carskie aresztowały go i zesłały w głąb Rosji. Majątek został zapewne skonfiskowany i sprzedany nowym właścicielom — Laskowiczom. Potem przejął go rosyjski generał Łabynczew, a następnie jego córka Elżbieta, któ-

ra poślubiła hr. Antoniego Komara z Bejsagoły na Kowieńszczyźnie. Po przedwczesnej śmierci męża przeszła na katolicyzm i przyczyniła się do odzyskania przez katolików kościoła w Szumsku, przekształconego w 1866 r. na cerkiew prawosławną. Hr. Elżbieta Komarowa była najprawdopodobniej ostatnią właścicielką Szumsk przed II wojną światową. Jej grób znajduje się na miejscowym cmentarzu parafialnym. Po wojnie majątek zmieniono w sowchoz, a w dworze mieściły się jego administracja oraz stołówka.

Klasycystyczny dwór szumski, jeden z najładniejszych w okolicach Wilna, został wzniesiony najprawdopodobniej na początku XIX w. przez Józefa Szumskiego.

Remonty przeprowadzono w 1904 r., po obu wojnach światowych i w latach 1981-83. (Źródło: Grzegorz Rąkowski, Kresowe rezydencje. Zamki, pałace i dwory na dawnych ziemiach wschodnich II RP, Tom 1 Województwo wileńskie, Warszawa 2017).

Nowy etap w życiu dworu rozpoczął się w 2018 r., stopniowo się on odradza. Jego właściciele zapewniają, że można tu zaplanować sesję zdjęciową, filmowanie, zwiedzanie dworu i okolic, koncerty, spektakle, konferencje, seminaria, imprezy instytucji, programy edukacyjne, różne uroczystości rodzinne. ■

TVP
WILNO

■ Nowy etap w życiu dworu rozpoczął się w 2018 r. Fot. FB/sumskodvaras

Nowa sala koncertowa Pałacu Kongresów: doskonała akustyka i oryginalny wystrój

Zakończono rekonstrukcję sali koncertowej Pałacu Kongresów w Wilnie. Koszty prac wyniosły 13 mln euro.

Dobiegł końca pierwszy etap rekonstrukcji. Zmieniony został wystrój sali koncertowej, której nadano formę liczącego 984 miejsc amfiteatru, podniesiono dach, zamontowano mobilną scenę, zainstalowano nowoczesny system oświetleniowy i wentylacyjny.

PIERWSZY KONCERT W STYCZNIU

„Po rekonstrukcji sala realizuje podstawową funkcję prezentacji muzyki symfonicznej” — zaznaczył Gintaras Rinkevičius, dyrygent oraz założyciel Litewskiej Państwowej Orkiestry Symfonicznej.

Dotychczas Wilno było jedną z nielicznych europejskich stolic, która nie miała tego rodzaju sali koncertowej. „Po przebudowie sali muzycy docenią znacznie bardziej komfortowe warunki pracy, a publiczność będzie mogła cieszyć się kolejną nowoczesną przestrzenią kultu-

ralną” — podkreślił minister kultury Simonas Kairys.

Co prawda, na pierwszy koncert w nowej sali trzeba będzie poczekać. Jeszcze trwa drugi etap rekonstrukcji Pałacu Kongresów — odnawiane są hol, korytarze, szatnie, schody. Koszty wykonanych prac wyniosą około 6 mln euro. Nowoczesna sala koncertowa ma być otwarta dla widzów na początku 2024 r. Przez najbliższy okres Litewska Państwowa Orkiestra Symfoniczna wystąpi w Filharmonii Narodowej, Pałacu Władców, Filharmonii Kowieńskiej, zaplanowane są też występy w Niemczech.

DOSKONAŁA AKUSTYKA

Planuje się, że wyposażona według najnowszych standardów i posiadająca doskonałą akustykę sala stanie się jedną z najatrakcyjniejszych przestrzeni koncertowych nie tylko na Litwie, ale we wszystkich krajach bałtyckich. Po przebudowie budynek będzie no-

sił nazwę Sali Koncertowej LVSO (lit. Lietuvos valstybinio simfoninio orkestro koncertų salė).

Projekt akustyczny sali przygotowała litewska firma Akustika Plus, której doradzał zespół konsultantów akustycznych z Niemiec pod przewodnictwem prof. dr. hab. Wolfganga Ahnerta. Oryginalny wystrój sali stworzył litewski projektant Marius Mateika.

NA REMONT CZEKANO

Rekonstrukcję sali w Pałacu Kongresów rozpoczęto w 2021 r. Na tę ważną decyzję czekano ponad 20 lat. Gmach przy ul. Wileńskiej 6 został zbudowany w 1984 r. jako miejsce konferencyjne dla sowieckiej edukacji politycznej. W 1999 r. salę przekazano Litewskiej Państwowej Orkiestrze Symfonicznej. Od tamtego czasu nie była odnawiana. Na czas remontu rezydująca tu orkiestra przeniosła się do Pałacu Kultury i Sportu MSW.

Opr. J. G.

„Po rekonstrukcji sala realizuje podstawową funkcję prezentacji muzyki symfonicznej” — zaznacza Gintaras Rinkevičius, dyrygent Litewskiej Państwowej Orkiestry Symfonicznej **Fot. Andrius Ufartas, ELTA**

Największy cmentarz wojenny w Polsce. Spoczywa tu ponad 100 tys. osób

Znajduje się w stolicy Polski (przy ul. Wolskiej 174/176), zajmuje obszar 1,5 ha. Jest to Cmentarz Powstańców Warszawy, otwarty 25 listopada 1945.

Nekropolia ta przeznaczona została na pochówki osób ekshumowanych (początkowo do zbiorowych grobów „przejściowych” z Warszawy, poległych głównie podczas Powstania Warszawskiego).

Spoczywa na nim ponad 100 tys. osób — z których 80 proc. pochowanych to cywile. Są również groby żołnierzy powstania — ok. 8–10 tys. oraz ofiar lat okupacji niemieckiej z lat 1939–1945 — m.in.: żołnierzy kampanii wrześniowej z 1939 r., walk o Warszawę z 1945, Żydów rozstrzelanych w latach 1940–1943 na stadionie Skry, więźniów Pawiaka i okolicznych mieszkańców. Pierwsze pochówki na Cmentarzu Powstańców Warszawy miały miejsce już w listopadzie 1945 i trwały do początku lat 50.

Największy pogrzeb odbył się 6 sierpnia 1946, kiedy na Wołę zwieziono kilka ton prochów osób zamordowanych i spalonych w pierwszych dniach powstania na terenach dawnego Generalnego

Inspektoratu Sił Zbrojnych, siedziby Gestapo, a także z samej Woli (z masowej eksterminacji mieszkańców określanej jako rzeź Woli). I aż do początków XXI w. cmentarz był praktycznie pozbawiony symboliki powstańczej.

Dopiero w roku 2001 na barykadzie i tarczy posągu Polegli Niepokonani umieszczono tzw. kotwicę — będącą znakiem Polski walczącej. Od tego czasu środowiska kombatanatów prowadzą starania o właściwe uczczenie pamięci pochowanych tam osób. W roku 2012 cmentarz wpisany został do rejestru zabytków.

Pierwszym monumentalnym pomnikiem Powstania Warszawskiego został pomnik „Polegli Niepokonani” Kazimierza Gustawa Zemły wzniesiony w roku 1973 — z tablicą metalową z napisem: W tym miejscu spoczywają prochy ponad 50 tysięcy Polaków, cywilnych mieszkańców Warszawy oraz żołnierzy Armii Krajowej, poległych za wolność Ojczyzny

zamordowanych przez Niemców podczas Powstania Warszawskiego w sierpniu i wrześniu 1944 r. 6 VIII 1946 r. złożono tu 117 trumien z prochami osób zamordowanych i spalonych przewiezionych między innymi: z siedziby Gestapo w Al. Szucha, ul. Wolskiej, ul. Górczewskiej, parku Sowińskiego, ze szpitala św. Stanisława (fabryka Franaszka), ul. Moczydło, ul. Młynarskiej.

Jest też krzyż postawiony z inicjatywy wojewody mazowieckiego w roku 2022 przez Fundację „Nie Zapomnij o Nas”. Umieszczono na nim ok. 4 tys. małych krzyżyków, które symbolizują liczbę zidentyfikowanych tam ofiar. Jest również krzyż-ołtarz znajdujący się przy osi alei głównej, wzniesiony przy murze cmentarza Wolskiego w 60. rocznicę wybuchu powstania z emblematem Polski walczącej, wzniesiony z inicjatywy środowisk kombatanckich — zaprojektowany przez Tadeusza Wyrzykowskiego.

19.>>

■ Cmentarz Powstańców Warszawy

18.>>

Nie zapomniano także o harcerzach (Szarych Szeregów) poległych w czasie II wojny światowej i w Powstaniu Warszawskim, którym poświęcono kamienną tablicę, znajdującą się przy alei głównej ku ich czci.

W głównej zaś alei spacerowej parku Powstańców Warszawskich jest sezonowa wystawa plenerowa „Zachowajmy ich w pamięci” (organizowana od roku 2015 przez Muzeum Powstania Warszawskiego). Ma ona formę podświetlanych od wewnątrz filarów z tworzywa sztucznego zawierających ponad 57 tys. nazwisk mieszkańców Warszawy, poległych lub zaginionych podczas powstania.

Wystawa eksponowana jest co rok, od wiosny do jesieni. Ciekawy i wstrząsający jest wreszcie Pomnik Matki znajdujący się także na terenie parku (odsłonięty w roku 2017 w czasie obchodów Dnia Matki) — autorstwa Łukasza Krupskiego.

Kobieta-matka trzyma całun i jest zwrócona twarzą w stronę nekropolii, z napisami na postumencie w językach polskim, rosyjskim, niemieckim i hebrajskim. Nie można nie wspomnieć jeszcze o ponad 20 drzewach zasadzonych w ramach cyklicznej akcji Korzenie pamięci, za inauguracji w roku 2021 we wschodniej części parku, gdzie każde z drzew upamiętnia jednego powstańca. Znajduje się tam ponadto kod QR, który umożliwia odsłuchanie historii danej osoby, opowiedzianej i nagranej w ramach akcji.

Na terenie cmentarza znajduje się również Izba Pamięci składająca się z pawilonów wystawienniczych ukazujące historię cmentarza oraz instalacja multimedialna projektu Krzysztofa Wodiczki. Z izbą sąsiaduje Mur Pamięci, na którym upamiętniono nazwiska ofiar Powstania Warszawskiego i egzekucji dokonanych przez oddziały niemieckie. ■

Leszek Wątróbski
na podst. mat. pras.
Fot. Leszek Wątróbski

■ Nie zapomniano o harcerzach z Szarych Szeregów poległych w czasie II wojny światowej i w Powstaniu Warszawskim

■ Pomnik Matki 08. W hołdzie mieszkańcom Warszawy

■ .Sezonowa wystawa plenerowa „Zachowajmy ich w pamięci”

■ Pomnik „Polegli Niepokonani” (autorstwa Kazimierza Zemły)

Zadowoleni i pełni wrażeń: uczniowie z „Wilii” na koloniach letnich w Siedlcach

Lato to okres wypoczynku i relaksu... Uczniowie ze Szkoły-Przedszkola „Wilii” kolejny rok miały okazję uczestniczyć w „Letnim Uniwersytecie Dziecięcym” w Siedlcach.

Dzięki inicjatywie wykładowców Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego oraz Szanownej Pani Dyrektor Zofii Matarewicz, po zawarciu umowy w sprawie organizacji wypoczynku letniego dla dzieci, 43 uczniów oraz 5 opiekunów z „Wilii” mieli okazję spędzić czas na koloniach na terenie Polski, w Siedlcach.

Organizatorzy tego projektu zadbali o to, aby pobyt dzieci był pożyteczny i urozmaicony. Celem tego projektu było wspieranie edukacji polonijnej i polskiej poza granicami Polski, dlatego też uczniowie Szkoły-Przedszkola „Wilii” mieli zajęcia związane z kształceniem poprawności języka polskiego, poznawaniem historii Polski, a także zwiedzaniem okolic Siedlec, jak też stolicy Polski – Warszawy.

Wspaniałą atrakcją dla dzieci był pobyt w Planetarium Prusa oraz Parku Wodnym w Siedlcach. Wiele emo-

cji uczniowie przeżyli podczas zajęć udzielania pierwszej pomocy medycznej w Centrum Symulacji Medycznych oraz w czasie wyjazdu do Muzeum Ziemiaństwa w Dąbrowie, gdzie odbywały się ciekawe lekcje w plenerze, podczas których uczniowie poznali tradycje dożynkowe oraz codzienność życia we dworze ziemiaństwa polskiego. Uwieńczeniem pobytu w Dąbrowie było konsumowanie kielbasek własnoręcznie smażonych przy ognisku.

Kulminacyjnym momentem pobytu w Polsce było zwiedzanie Warszawy.

W Centrum Nauki Kopernika dzieci odkryły wiele niespodzianek zagłębiając się w tajemniczym świecie nauki z dziedziny astronomii, a „słodką edukacją” w kawiarni „Wedel” sprawiła im wiele radości. Tu dzieci miały okazję nie tylko zasmakować znanej na całym świecie wysmienitej czekolady polskiej, ale również własnoręcznie dekorować pyszne desery.

Na zakończenie pobytu w Siedlcach dzieci sprawdzały wiedzę o Polsce uczestnicząc w olimpia-

dzie zorganizowanej przez organizatorów „Letniego Uniwersytetu Dziecięcego” oraz cieszyły się z otrzymanych nagród książkowych i dyplomów imiennych.

Po tygodniu pobytu wszyscy wracali na Litwę zadowoleni oraz pełni wrażeń.

W imieniu wszystkich dzieci, ich rodziców oraz opiekunów pobytu wyrażam serdeczne wyrazy wdzięczności organizatorom tego projektu – wykładowcom Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach: Szanownej Pani prof. dr hab. A. Klim-Klimaszewskiej, dr S. Wieruszewskiej-Duraj, dr M. Wiśniewskiej, dr E. Jowko, oraz Siedleckiemu Towarzystwu Naukowemu na czele z prezesem T. Borutą za pożyteczne doświadczenia i miły pobyt w Polsce na koloniach letnich. Szczególne podziękowania należą się również Szanownej Pani Dyrektor Szkoły-Przedszkola „Wilii” Z. Matarewicz. ■

Danuta Suščenkovienė,
opiekunka dzieci
na koloniach w Siedlcach

W Centrum Nauki Kopernika dzieci odkryły wiele niespodzianek zagłębiając się w tajemniczym świecie nauki z dziedziny astronomii **Fot. archiwum szkolne**

Wyjazd delegacji PUTW do Olsztyna

6-osobowa delegacja słuchaczy PUTW w Wilnie uczestniczyła w XVI Europejskim Spotkaniu Integracyjnym Polskich Uniwersytetów Trzeciego Wieku, które odbyło się w Olsztynie w dniach 3–8 września b.r.

Na Spotkaniu Integracyjnym byli obecni przedstawiciele z Niemiec, Białorusi, Ukrainy, Rumunii oraz liczna grupa z Litwy — uczestniczyli delegaci z Wilna, Kowna, Kłajpedy, Poniewieża, jak również z Solecznik, Niemenczyzna, Święcian i Kiejdan.

Spotkanie odbywało się pod hasłem „Miłe cudze kraje, lecz miłsza ojczyzna”, ponieważ rok 2023 ogłoszono w Polsce rokiem Aleksandry Piłsudskiej i Aleksandra Fredry.

Celem przedsięwzięcia było wzmacnianie aktywizacji i integracji polskich środowisk poza granicami poprzez nawiązanie więzi z Polską i Polskimi UTW w Europie.

Na uroczystym otwarciu Integracyjnego Spotkania Polskich Uniwersytetów Trzeciego Wieku prezes Akademii Trzeciego Wieku przy MOK w Olsztynie pani Barbara Dargiewicz podkreśliła: „Staramy się naszym słuchaczom zamieszkującym poza granicami kraju udostępnić jak najwięcej wiedzy na temat tego, jak mogą działać, zakładać i prowadzić takie uniwersytety, aby mogli spotykać się i rozmawiać po polsku...”.

Główny sponsor — to Kancelaria Premiera RP. Swą obecnością spotkanie zaszczytili przedstawiciele wielu władz lokalnych: Rektor Uniwersytetu w Olsztynie, przedstawiciele wojewody, prezydenta miasta, marszałka woj. warmińsko-mazurskiego, którzy wyrazili zainteresowanie tym, aby podtrzymywać polskość poza granicami.

Spotkanie uświetnił chór „DE Novo” koncertem słowno-muzycznym pt. „Fredro nasz codzienny” oraz widowisko pod tytułem „Ojczyznę wolną racz im zwrócić panie”. Oprócz pieśni chórzyci deklamowali także teksty Aleksandra Fredry z „Zemsty” i „Pana Jowialskiego”.

Pan Józef Zysk, który przybył na spotkanie ucharakteryzowany na postać Józefa Piłsudskiego, szczegółowo opowiedział nam o życiorysie pani Marszałkowej **Fot. archiwum PUTW w Wilnie**

Ksiądz kapelan parafii pod wezwaniem św. Franciszka z Asyżu zaprosił na mszę św. do kościoła akademickiego w intencji Ukraińców i Polaków przebywających w Ukrainie.

Wiele informacji o Aleksandrze Piłsudskiej, opiekuncie sierot, udzielił płk. w st. sp. Józef Zysk, który przybył nad jezioro Kortowskie ucharakteryzowany na postać Józefa Piłsudskiego; to właśnie on zagrał rolę marszałka w filmie. Pan Józef Zysk bardzo szczegółowo opowiedział nam o życiorysie pani Marszałkowej.

Po spotkaniu wszyscy zebrani delegaci śpiewali piosenki legionowe, utwór „Przybyli ułani” oraz wiele innych.

Podczas spotkania uczestnicy mieli możliwość obejrzeć w planetarium seans astronomiczny pt. „W poszukiwaniu ciemnej materii” oraz wystawę „Srebra Funduszu Obrony Narodowej”; wzięli

także udział w Questingu „Olsztyn — miasto Kopernika” oraz w zwiedzaniu miasta.

Pogłębiliśmy wiedzę o twórczości Aleksandra Fredry i bardzo szczegółowo przedstawiono nam problemy związane z funkcjonowaniem PUTW w Ukrainie.

Było miło i ciekawie. Zapoznaliśmy się z wieloma osobami, poznaliśmy ich działalność, możliwości, dzieliliśmy się doświadczeniem. Szybko minęły te dni: „Dobre dni dają szczęście, złe — siły, smutne dni nas uczą, a najlepsze dni — wspomnienia”.

W naszej pamięci udział w tym Spotkaniu Integracyjnym zostanie na zawsze, a zawdzięczamy swój pobyt szanownemu Profesorowi P. Ryszardowi Kuźmie. ■

Teresa Młyńska
Członkini Zarządu
PUTW w Wilnie

Odpocznij od technologii

Jeśli przynajmniej w ciągu jednego dnia w tygodniu zminimalizujesz kontakt z Internetem i telefonem, będzie łatwiej zachować ci równowagę psychofizyczną. Nic się nie stanie, jeśli przez kilka godzin nie będziesz na bieżąco z tym, co się dzieje na świecie i u twoich znajomych, a zaczniesz być na bieżąco z tym, co w tobie i wokół ciebie.

Aby wytworzyć w mózgu nowy nawyk: tuż po obudzeniu usiądź z wyprostowanym kręgosłupem, zrób kilka świadomych wdechów nosem i wydechów ustami. Nabierz więcej powietrza do płuc i powoli wypuszczaj ustami. Zaczynaj dzień od dotlenienia wszystkich komórek w ciele.

Wypowiedz w myślach lub przeczytaj na głos afirmację: „Dzisiaj nastawiam się na spędzanie czasu ze sobą i/lub z bliskimi. Otwieram się na radość z celebrowania życia w danej chwili, uruchamiam swoje zmysły, aby cieszyć się byciem w pełni tu i teraz. Dziękuję za ten dzień. Rozpaczynam go z ciekawością”.

Uśmiechnij się do siebie i świadomie odetchnij. Następnie uśmiechnij się do świata i powtórz taki świadomy oddech. Telefon odłóż tak, aby nie był w twoim zasięgu.

Staraj się przez cały dzień nie korzystać z komunikatorów. Zamiast sięgania po wirtualny kontakt skup uwagę na sobie i ludziach wokół.

Fot. Pixabay.com

Syndrom wypalenia zawodowego

Pierwsze sygnały mogą być niedostrzegane lub bagatelizowane — napięcie, zmęczenie, drażliwość, wzmożona aktywność na zmianę z oznakami wyczerpania psychicznego i fizycznego.

Utrata energii, zniechęcenie a nawet objawy depresji, ale ograniczone do sytuacji zawodowej. Własne potrzeby zostają zaniedbywane, ale też coraz trudniej znieść wymagania klientów czy przełożonych. Dochodzi do dystansowania się w kontaktach z innymi, zubożenie, spadku zaangażowania. Mimo że dana osoba pracuje dużo, jest mało efektywna. Nasilają się objawy fizyczne takie jak zaburzenia snu, apetytu, podatność na infekcje, skłonność do przyjmowania leków uspokajających czy nasennych i używki. W kontaktach z innymi brakuje empatii, a zachowania otoczenia spostrzegane są jako wrogie, wymagające i nadmierne obciążające. Jeżeli napięcie jest bardzo wysokie, do jego rozładowania nie wystarczy praca, więc zostaje przeniesione na relacje rodzinne i przyjacielskie. Może to prowadzić do nasilania konfliktów osobistych i rodzinnych, a nawet myśli samobójczych.

Kiedy to chwilowe załamanie, a kiedy wypalenie? Stres i zmęczenie zdarzają się każdemu. Nie każdy kryzys zawodowy musi oznaczać wypalenie. Zwykle po kryzysie dość szybko dochodzimy do siebie. Nawet jeżeli

czujemy się zmęczeni czy zestresowani to może temu towarzyszyć poczucie spełnienia. Wypoczynek wystarczy, żeby dojść do siebie.

Kiedy zacząć coś z tym robić? Wypaleniu zawodowemu można przeciwdziałać poprzez adaptację do nowego stanowiska pracy, warsztaty motywacyjne, radzenia sobie ze stresem, asertywności czy zarządzania czasem. Im więcej objawów wypalenia takich jak rozdrażnienie, izolowanie się, chroniczne zmęczenie, poczucie pustki wewnętrznej i bezsensu, zaburzenia somatyczne, konflikty w środowisku pracy i rodzinnym tym większe prawdopodobieństwo, że niezbędna będzie pomoc psychoterapeuty.

Leczenie wypalenia zawodowego — metody walki bez potrzeby zmiany pracy. Rozwój poczucia własnych kompetencji, zaradności, higieny psychicznej, aktywności fizycznej, stosowanie technik relaksacyjnych, wsparcie społeczne, bardziej efektywne strategie radzenia sobie nastawione na rozwiązanie problemu niż na emocje i mechanizmy obronne unikania, dobra organizacja pracy — zarządzanie czasem, asertywność, równowaga między życiem zawodowym i osobistym, zróżnicowane źródła satysfakcji życiowej, świadomość swoich zasobów i ograniczeń, realistyczne oczekiwania wobec pracy, szkolenia, wsparcie w środowisku pracy, coaching, psychoterapia. ■

O wypaleniu zawodowym mogą świadczyć m.in. nasilające się objawy fizyczne takie jak zaburzenia snu, apetytu, podatność na infekcje Fot. Freepik.com

Bullying: o przemocy w szkole

Typowy szkolny „kozioł ofiarny” to uczeń lękliwy, ostrożny, wrażliwy, nieśmiały, małomówny. Fot. Freepik.com

Badania wykazują, że z przemocą zetknięto się 50 proc. dzieci. Częściej prześladowane są uczniowie młodszych klas, w starszych natomiast większe są tego skutki. Bardziej gnębieni są chłopcy niż dziewczynki. Chłopcy prześladowane są otwarcie, bezpośrednio, często fizycznie, dziewczynki — w sposób zawoalowany. Zarówno jedni, jak i drudzy to ofiary kolegów, nie koleżanek, chociaż dziewczynki też bywają okrutne.

Typowy szkolny „kozioł ofiarny” to uczeń lękliwy, ostrożny, wrażliwy, nieśmiały, małomówny. Pozbawiony pewności siebie, zakompleksiony. Często sam uważa się za głupiego, nieatrakcyjnego. W klasie czuje się samotny, zazwyczaj nie ma przyjaciół. Na ataki reaguje płaczem albo ucieczką.

Taki typ ofiary psychologowie nazywają pasywnym. Pasywna ofiara całym swoim zachowaniem pokazuje otoczeniu, że się boi, a gdy zostanie zaatakowana, nie potrafi skutecznie się bronić. Taka postawa może wynikać z cech charakteru, takich jak nieśmiałość, wrażliwość. Wrażliwe dzieci mocno wszystko przeżywają, a im są przy tym słabsze fizycznie, tym bardziej rozzuchowiają oprawców. Takie dzieci na ogół nie znajdują miejsca w grupie rówieśników. Grupa skupia bowiem dzieci przebojowe, otwarte, silne albo takie, które potrafią się do nich dostosować.

Pasywna postawa może być też reakcją dziecka na nadopiekuńczość

rodziców (zwłaszcza matki). Dziecko we wszystkim wyręczane i chronione przed każdą przykrą sytuacją nabiera przekonania, że samo nie potrafi sobie poradzić. A rówieśnicy na ogół dekonspirują maminsynka i bezwzględnie to wykorzystują.

Statystyki mówią, że pasywnych ofiar jest zdecydowanie więcej. Mniej natomiast ofiar prowokujących. Przy czym prowokować mogą zarówno dzieci agresywne, niespokojne, z zaburzoną koncentracją i problemami w nauce, jak i te aktywne, nad wyraz pracowite, inteligentne.

Psychologowie wskazują na cztery najistotniejsze przyczyny, które prowadzą do agresywnych zachowań. Po pierwsze — brak więzi z rodzicami, zwłaszcza w pierwszych latach życia. Im dziecko otrzymuje mniej ciepła i akceptacji, tym większe prawdopodobieństwo, że będzie uciekało się do przemocy. Po drugie — zachowania agresywne szerzą się, gdy na nie przyzwalamy, co zdarza się rodzicom zbyt tolerancyjnym i pobłażliwym. Jeżeli odpowiednio wcześnie dziecko nie słyszy bezdyskusyjnego zakazu stosowania przemocy, nabiera przekonania, że jest to dozwolone. Po trzecie — agresję u dzieci rodzą także metody wychowawcze oparte na sile, w tym na biciu: przemoc rodzi przemoc. Dopiero czwartym czynnikiem wpływającym na agresywne zachowania jest temperament dziecka. ■

Pożytki płynące z zabawy

Gdyby zabawa była bezwartościowa i postrzegana tak jak dziś — jako czas, który dziecko marnuje — nie występowałaby w każdej kulturze jako centralna aktywność człowieka. Antropologia nie zna bowiem żadnej społeczności, w której zabawa nie jest osią życia.

Mózg każdego stworzenia potrzebuje działań wielobodźcowych. Dokładnie takich, jakie zapewnia swobodna zabawa na huśtawce, karuzeli, rowerze, tarzanie po dywanie, gra w kometkę, szachy czy pluskanie się w wodzie.

Zabawa rozwija zmysły, sprawność motoryczną, wzbogaca wiedzę o świecie, ma więc funkcję kształcącą, o czym jako społeczeństwo zapomnieliśmy. Dochodzi jeszcze funkcja wychowawcza, czyli naturalna nauka przestrzegania rówieśniczych zasad, a także funkcja terapeutyczna. To podczas zabawy mogą uwolnić się negatywne uczucia, napięcie, następuje rozładowanie stresu i możliwe jest wyrażenie najróżniejszych emocji.

Zabawa to podstawowa aktywność pozwalająca zdobyć kompetencje, które nie są zapisane w genach. Dlatego Światowa Organizacja Zdrowia docenia jej wpływ na stan zdrowia społeczeństwa. Wskazówki WHO dotyczące zabawy są jednoznaczne: dziecko w wieku 5-17 lat potrzebuje minimum 60 minut różnorodnego wysiłku dziennie.

Str. na podst. psychoterapia.org i zwierciadlo.pl przygotowała Honorata Adamowicz
Fot. Pixabay.com

18-19 września Sprzątanie świata!

Wyczarujmy
czystsza i

piękniejszą naszą
Ojczyznę, rodzinne
miasto i wieś, nasz
zakątek, w którym
żyjemy!

W tych dniach na
całym świecie
ponad 40
milionów ludzi
będzie robiło to
samo. Nie
będziemy sami!
Wszyscy, bez
względu na różnice
ras, zamożności,
religii i poglądów,
jesteśmy częścią jednej
ludzkiej rodziny żyjącej w
tym samym domu, na jednej
planecie. Razem musimy dbać o jej stan.

Pamiętajmy o tym zawsze, że
każda nasza decyzja ma
skutki dla środowiska, że
o środowisko trzeba
dbać na co dzień.

Pożyteczne działania
dla dobra środowiska
– to gwarantowany
skarb! W przenośni,
ale i dosłownie. Otóż
rok temu w jednej z
miejscowości w Polsce
podczas sprzątanía
dna stawu jeden z
płetwonurków znalazł
worek pełen złota –
ponad kilogram biżuterii!
A przecież nieporównanie
cenniejszym skarbem będzie
zachowanie naszej

ojczyznej
przyrody.

Do roboty!

Babie lato – co to jest?

To krótki, zaledwie kilkudniowy początkowy okres właściwej jesieni, następujący zwykle w drugiej połowie września.

Babie lato charakteryzują pogodne i bardzo ciepłe dni, podczas których powietrze zapełnia się muszkami, motylami, no i oczywiście długimi nitkami pajęczymi. Zapytajcie:

- Skąd pojawiły się te latające srebrne nitki?
- Utkwały je młode pajęczki.
- Po co?
- Długie nitki pajęczyny są unoszone przez wiatr, czasami bardzo wysoko i daleko. Są na nich pajęczki, które szukają schronienia na zimę.
- Jak je znajdują?
- Kiedy wiatr porwie już nić i niesie ją, po pewnym czasie pajęczki w locie omotują nitkę, zbijają ją w kulkę i jak na spadochronie opuszczają się w dół.
- A co potem?
- Tam porzucają swój żagiel, a same szukają schronienia na zimę.

„Skuć” czyli wygrać!

Spośród wszystkich uczestników zabawy – im więcej, tym lepiej – wybiera się dwie chętne osoby, które stają na dwóch przeciwległych krańcach boiska lub zwyczajnie wyznaczonego terenu. Reszta staje na środku. Zadaniem osób, stojących na zewnątrz, jest „skuć”, czyli trafić piłką tych, którzy znajdują się w środku. Kto zostanie „skuty” – schodzi. Gra kończy się z chwilą „skucia” ostatniego zawodnika.

Zagadka

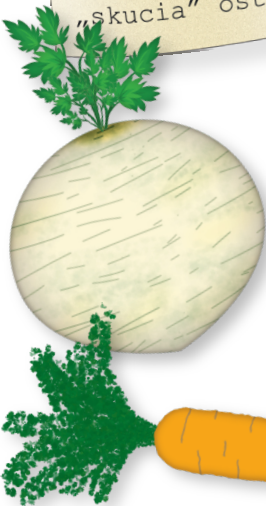
Co to jest? Odgadnij!
Leci tylko w dół.
Jest tylko na dworze.
Suchy być nie może.

WYLICZANKA GOTOWANKA

Babcia Dwie marchewki, trzy
zupę pietruszki,
gotowała Sól i cztery kurze nóżki,
I do garnka Garść guzików, pół
powrzucała: ziemniaka,

Trzy gazety i buraka,
Ząbek czosnku, kości cztery,
Trzy pluskiewki, dwa selery,
Kłębek nici, motek wełny,

Aż
się garnek zrobił
pełny!
Gotowała siedem dni
A tę zupę zjesz dziś ty!

Herbata na przekąskę???!?

W Birmie i Tajlandii jada się herbatę głównie jako... sałatkę. Oczywiście, nie jest to taka sama herbata, jaką znamy w Europie, lecz specjalnie przyrządzona herbata kiszona, po birmańsku leppet-so. Przygotowuje się ją z większych, najbardziej mięsistych liści herbacianych. Świeżo zebrane liście upycha się w drewnianych skrzynkach, których dno stanowi bambusowa kratka. Skrzynki zanurza się na kilka minut we wrzącej wodzie, po czym wyjmuje się gorące liście i na 10 minut rozkłada się, by wystygły. Następnie zbiera się je i ubija na jednolitą masę w betonowych pojemnikach albo w dołach wykopanych w ziemi, gdzie sprasowane, przygniecione ciężkim kamieniem i szczelnie przykryte, przetrzymuje się przez dłuższy czas, od kilku dni do kilku miesięcy. Bezpośrednio przed spożyciem leppet-so, mające postać lekko wilgotnej zielonej masy, gotuje się dwie minuty w osolonej wodzie i podaje jako sałatkę przyprawiając olejem, czosnkiem itp. wraz z potrawami mięsnymi i rybnyymi, a nawet jako osobne danie.

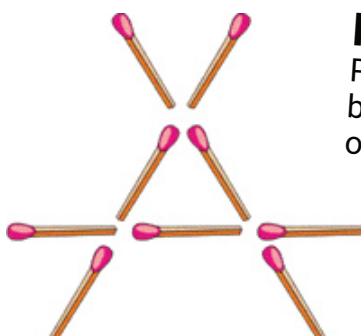

Czy wiesz, że...

- Puma wspina się lepiej od człowieka! Dlatego, gdy ją spotkacie, nie uciekajcie na drzewo!
- W języku angielskim istnieje około 40 różnych nazw pumy, np. czerwona pantera, brązowy tygrys, indiański diabeł, skradający się kot czy górski lew.
- Kuguary nie lubią kłopotów. Tam, gdzie mieszkają, za wszelką cenę starają się unikać różnego rodzaju niesnasek.
- Młode pumy, jeśli są dobrze traktowane, bardzo szybko przywiązują się do swego opiekuna. Podobno istnieją miejsca, gdzie można je zobaczyć wylegujące się na podwórku obok bawiących się dzieci.

Nie lada zadanie!
Przełóżcie 4 zapalniczki tak,
by powstały 4 trójkąty
o boku długości zapalniczki.

Bitwa Inteluktów w DKP

Dom Kultury Polskiej w Wilnie zaprasza do wzięcia udziału w kolejnej edycji Bitwy Inteluktów. Na uczestników konkursu czekają wielkie wyzwania i atrakcyjne nagrody.

Udział w konkursie mogą wziąć uczniowie klas 9-12. Do wygrania:

I miejsce: Kenwood m-420 dab x 4

II miejsce: JBL charge4 x 4

III miejsce: Garmin forerunner 35 x 4

Konkurs będzie składać się z 6 rund po 6 pytań w następujących kategoriach:

Wilno

Historia

Język polski

Słynne postacie

Geografia

Muzyka

Aby wziąć udział w Bitwie Inteluktów, należy zarejestrować 4 osobową drużynę do 16 paździer-

nika 2023 r. za pośrednictwem formularza: <https://forms.gle/vKLYuyx9sNH9X6bs7>

Bitwa Inteluktów odbędzie się 24 października 2023 r. o godz. 13:00 w Domu Kultury Polskiej w Wilnie.

Sponsorem Bitwy Inteluktów jest **Orlen Lietuva**.

Projekt dofinansowany przez Departament Mniejszości Narodowej przy RL.

Organizator – Dom Kultury Polskiej w Wilnie. ■

XIII ZŁOT

MŁODZIEŻY POLONIINEJ

ORLE GNIAZDO

POZNAŃ, 4-13 listopada 2023 r.

Młodzi Rodacy! Po czteroletniej przerwie ponownie zapraszamy Was na Światowy Złot Młodzieży Polonijnej „ORLE GNIAZDO”!!! Tegoroczny **ZŁOT** (wyjątkowo jesienią) **odbędzie się w Poznaniu**, w dniach **4 - 13.11.2023 r.**

Złot adresujemy do osób pochodzenia polskiego, zasadniczo w wieku 18-35 lat. W miarę wolnych miejsc, dopuszczalny jest jednak udział młodzieży od 16 lat na podstawie pisemnej zgody rodziców. **ZAPRASZAMY AKTYWNA MŁODZIEŻ, ZAANGAŻOWANA LUB PRAGNĄCA DZIAŁAĆ W SWOIM ŚRODOWISKU POLONIJNYM.**

O ZŁOCIE. Historia Światowych Złotów Młodzieży Polonijnej „Orle Gniazdo”

sięga lat 90-tych XX wieku. Pierwszy złot odbył się w dniach 29.05.- 05.06.1997 r., w Błażejewku, w miejscu niezapomnianym dla społeczności złotowej. Młodzi Rodacy uczestniczyli wówczas m.in. w uroczystościach milenijnych w Gnieźnie z okazji 1000. rocznicy męczeńskiej śmierci św. Wojciecha, z udziałem papieża **św. Jana Pawła II**. Od tamtej pory Złot „Orle Gniazdo” odbywa się cyklicznie, co dwa lata, a jego organizatorem jest Wielkopolski Oddział Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” z Poznania. Złoty organizowane są na terenie Wielkopolski. W dotychczasowych 12 Złotach, które odbyły się w BŁAŻEJEWKU (7x), BOSZKOWIE(1x), KIEKRZU(1x), WĄGROWCU (2x) oraz w ŻERKOWIE (1x) uczestniczyło łącznie 2380 osób z 40 krajów świata!

STOWARZYSZENIE
„WSPÓLNOTA POLSKA”

Krzyżówka

Imienniczka Souzy, Dybali Figlarna krzyżówka		Zapowiada na wizji	Istota, sedno sprawy	16	Wody kapitana Jacka Sparrowa Tramp, włóczęga	Niesie się po okolicy	Ktoś spoza rodziny										
Bywa zła lub dobra					Zartem o łodzi												
Sklep pełen wózków						Dawniej siana na wianki	Nauka w ramach pracy										
			14		Kontur, kształt czegoś	2	10										
Niecka Jeździ według taryfy					Pobożna na pokaz	Drapież- ny delfin	Samiec świni										
Gra w filmie „Maska”	Wrzawa, zgiełk, hałas	Rzadkie imię żeńskie															
8			7		Nowa wersja piosenki		3										
Teks wysłany komórką	Kształci się bez belfra	Świecący ślad na niebie		Retor rzymski z Cordoby, uczył Nerona	Bańnio- wa gadziną	Szpaler policji, wojska	Broń artyle- rzysty										
					Biskupie święce- nia	4											
Teatr w Warsza- wie (na Powiślu)			11			Dźwięki danej tonacji	Asysta, świta króla										
Gaz biotny, CH ₄					Bezmiar czegoś												
				Grupa F-16													
Enrique lub Mourinho	1	Drobina materii, z jądrem		Parkowy pawilon	12	Budowla łącząca brzegi rzeki Budynek fabryczny											
						Dawny związek kupców	9										
Biadolenie, utyskiwanie Chwila jak okamgnienie		Robota wentyla- tora	13	Formacja piłkarska, która wspomaga bramkarza		Cyfra jak bałwa- nek	Gabaryt maszyny	Dawne państwo z Niniwą									
Pot.: wódka ze sklepu																	
				Niskie dźwięki				Kraj obok Senegalu									
Tnący owad Zimowe wakacje		Drobny odpad z drewna		17		Nagroda TV w USA											
					Zajęcie kosztory- santa			6									
Drugi pokos trawy	5	Bezwon- ny gaz, C ₂ H ₆				Kochał powieś- ciową Meę											
					Defekt skanera, prakty		18	15									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI Z 14-15 WRZEŚNIA

Poziomo: ROTOR - WELLS - CZWOROKĄT - POPYT - TRAKT - NICOLE - SŁONINA - STUART - BIZON - ANONS - CZOSNEK - AKTOR - DANTE - AMEBA - SADDAM - MORWA - ADMIN - CHŁOSTA - ŁATA - PASJA - LASKA - PUMEK - TEOWNIK - BEKSA - RAKIJA - TRZY - OLEJ - SZNUK - NACIEK - RASA - KOPA

Pionowo: TRZPIOT - ZAMACH - ATEIZM - OWOC - UROK - ŁYSEK - TOPOLA - STADŁO - KOSTUR - ORYL - RENOMA - SPAWARKA - PROTEST - EREMITA - ASPIRYNA - WĄTROBA - DAMA - JUKA - METR - NINJA - ODŁAM - KOCK - AWIZO - NORMA - EMILIO - BLOK - NONET - WITEK - JEEP - TRANS - ELANA - SZAJKA

Hasło: Lektura obowiązkowa

Uśmiechnij się!

Pani od języka polskiego pyta Jasia:
— Jeżeli powiem „jestem piękna”, to jaki to będzie czas?
— Z całą pewnością przeszły.

Okulista zasiadający w komisji woj-
skowej pyta poborowego:

— Czy widzicie tam jakieś litery?

— Nie widzę.

— A widzicie w ogóle tablicę?

— Nie widzę.

— I bardzo dobrze, bo tam nic nie ma! Zdolny!

Pani pyta Jasia:

— Która rzeka jest dłuższa: Ren czy Missisipi?

— Missisipi.

— Dobrze, Jasiu. A o ile jest dłuższa?

— O sześć liter.

Żona Szkota prowadzi, jej mąż
siedzi obok.

— Hamulce nie działają!!!

— Uspokój się, kochanie, i spróbuj
zderzyć się z czymś najtańszym.

— Ból w pana lewym kolanie to
kwestia wieku — wyjaśnia pacjen-
towi lekarz.

— Ciekawe — denerwuje się pacjent

— drugie kolano tak samo stare,
a nie boli.

Na lekcji geografii nauczycielka
pyta Jasia:

— Jasiu, powiedz mi, gdzie

leży Kuba?

— W łóżku, jest chory.

Przy spowiedzi:

— Proszę księdza, zgrzeszyłem.

— Wiem. Obserwuję cię na
Facebooku...

Mąż z żoną są na zakupach.

Żona: Kochanie, patrz, jakie fajne
buty znalazłam! Tylko zapomniałam
portfela...

Mąż sięga po swój, żonka już
się cieszy.

— Ile te buty? — pyta.

— 300.

Mąż daje jej 20 euro i mówi:

— To weź taksówkę i leć po portfel.

Litwa jak Izrael? Pobór dla kobiet coraz głośniej postulowany

Honorata Adamowicz

Po inwazji Rosji na Ukrainę Litwa znalazła się w szczególnie trudnej sytuacji geopolitycznej. Dwie organizacje pozarządowe: Litewska Konfederacja Biznesu i Stowarzyszenie „Lyderė” zwróciły się do ministerstwa ochrony kraju o rozpoczęcie rozmów na temat włączenia kobiet do obowiązkowej służby wojskowej.

Tymczasem przedstawiciele władz mówią, że teraz nie ma ku temu woli politycznej i brakuje resursów.

— Jesteśmy zbyt małym państwem, żeby tak długo zastanawiać się nad tym, czy kobiety nadają się do obowiązkowej służby wojskowej, czy nie. Z każdym rokiem coraz więcej mężczyzn nie nadaje się do wojska z powodu zdrowia fizycznego i psychicznego, a więc poborowych brakuje. Sytuacja geopolityczna jest bardzo napięta. Nasz sąsiad — Rosja jest nieprzewidywalna, musimy być zawsze gotowi do obrony — podkreśla w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” dyrektorka generalna Litewskiej Konfederacji Biznesu Ineta Rizgelė.

Norwegia jest pierwszym krajem europejskim i członkiem NATO, który wprowadził obowiązek służby wojskowej kobiet.

— Po rozpoczęciu rosyjskiej inwazji na Krym w 2015 r. Norwegia wprowadziła obowiązkową służbę wojskową zarówno dla kobiet jak i mężczyzn. Szwecja również poszła w ślady Norwegii. Wzrost ryzyka związanego z sytuacją geopolityczną spowodował, że Szwedzi w 2017 r. wprowadzili obowiązkową służbę wojskową niezależnie od płci — zaznacza Ineta Rizgelė.

Jak mówi nasza rozmówczyni, oblicze wojny zmieniło się dawno temu — dziś przewagę daje nie tylko siła fizyczna; potrzeba znacznie szerszych kompetencji w różnych dziedzinach, aby móc oprzeć się agresorowi, nie mówiąc już o mobilizacji społeczeństwa.

— Włączenie kobiet do obowiązkowej służby jest ważne nie tylko

Włączenie kobiet do obowiązkowej służby jest ważne nie tylko ze względu na równość płci, ale też w celu zwiększenia czujności i odporności społeczeństwa **Fot. Alfredas Pliadis, KAM**

ze względu na równość płci, ale w obliczu wyzwań musimy zwiększyć czujność i odporność społeczeństwa — większa liczba osób, które odbyły obowiązkową służbę wojskową, niezależnie od płci, jednoznacznie wzmocni nas jako społeczeństwo i będzie ważnym elementem odstraszania. Niestety rząd wykazał się w tej sprawie brakiem ambicji — zaznacza Rizgelė.

Członek sejmowej Komisji Bezpieczeństwa Narodowego i Obrony Raimundas Lopata w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” mówi, że teraz nie jest odpowiedni czas na to, żeby wprowadzać obowiązkową służbę wojskową niezależnie od płci, ponieważ są inne priorytety.

— Nie ma resursów i nie ma odpowiedniej infrastruktury. Nie mówię, że to nie jest możliwe, ale trzeba patrzeć na to, co dzisiaj jest najważniejsze, ponieważ sytuacja jest naprawdę napięta — zaznacza Raimundas Lopata.

Główny doradca prezydenta ds. bezpieczeństwa narodowego Kęstutis Budrys uważa, że można by to wprowadzić, ale taki model poboru wymagałby większych nakładów finansowych na infrastrukturę wojskową.

„Jednoczesny pobór kobiet i mężczyzn prawie potroiłby koszty, ponieważ zmieniłby się charakter infrastruktury, począwszy od koszar, a skończywszy na liczbie ludzi. Mielibyśmy wtedy dwa razy więcej poborowych — ok. 12 tys. osób rocznie odbywałoby obowiązkową służbę wojskową” — powiedział Budrys dla radia Žinių radijas.

Chociaż pobór kobiet wymagałby znacznie większych środków publicznych, doradca prezydenta uważa, że z technicznego punktu widzenia jest to możliwe. Budrys podkreślił jednak, że kwestia ta byłaby skomplikowana, ponieważ wymagałaby woli politycznej. Dlatego też sugeruje on wprowadzenie powszechnego poboru młodych mężczyzn, podczas gdy pobór kobiet mógłby zostać wzięty pod uwagę później.

Partie parlamentarne podpisały w zeszłym roku porozumienie w sprawie zwiększenia bezpieczeństwa narodowego. Partia konserwatywna (TS-LKD) dołączyła do niego swoje odrębne stanowisko, zgodnie z którym Litwa miałaby wprowadzić powszechny pobór do wojska od 2028 r. ■

Trans/Misje Balticum 2023. „Widowni nie zabrakło”

Ilona Lewandowska

— Bardzo się cieszę, że pomimo tak wielu wydarzeń, jakie miały miejsce w tym czasie na Wileńszczyźnie, nie zabrakło nam widowni. Doskonale rozumiemy, że nasza propozycja nie ma tak wielu odbiorców jak folklor czy pop kultura, ale jesteśmy przekonani, że warto ją promować i nie może jej zabraknąć w polskim środowisku Wileńszczyzny — mówi „Kurierowi Wileńskiemu” Edward Kiejzik, dyrektor Polskiego Teatru „Studio” w Wilnie i organizator festiwalu.

Edward Kiejzik zauważył, że od czterech lat udaje się organizować to międzynarodowe wydarzenie dzięki sprawdzonym partnerom, jak Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego, Ambasada RP w Wilnie czy Muzeum Historyczne w Trokach.

— W tym roku podczas festiwalu mieliśmy również z gości z Instytutu Teatralnego i Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. św. Maksymiliana Marii Kolbego, zaprosiliśmy do współpracy Samorząd Rejonu Wileńskiego. Mam nadzieję, że choć nie proponujemy kultury masowej, uda nam się dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców — zauważa dyrektor Polskiego Teatru „Studio”.

W miniony weekend w Wilnie, Trokach i Miednikach odbył się IV Międzynarodowy Festiwal Sztuk Trans/Misje Balticum 2023.

Otwarcie festiwalu odbyło się w piątek, 15 września w Trokach koncertem Ewy Rawluszewicz. Organizatorzy przygotowali propozycje z różnych obszarów sztuki, jak m.in. spektakl lotewskiego teatru z Dyneburgu „Kłamstwa bez zasad”, koncert Mrija band i Darii Repalo, w którym brali udział wykonawcy z Ukrainy czy bardzo ciekawą propozycję w języku litewskim — monodram „Oskar Miłoz. Listy, poezja”, który w studium kulinarnym „Beatos virtuvė” wykonała aktorka Litewskiego Narodowego Teatru Dramatycznego Jolanta Dapkūnaitė. W czasie festiwalu widzowie mogli zobaczyć aż trzy wystawy, w tym ekspozycję współczesnych polskich plakatów teatralnych prezentowaną w Akademii Sztuk Pięknych w Wilnie, a w Pałacu Tyszkiewiczów w Zatroczu zaprezentowana została wystawa prac ukraińskiego artysty Jurija Grygorowicza.

W czasie trwania tegorocznego Międzynarodowego Festiwalu Sztuk Trans/Misje Balticum przypadała wyjątkowo bolesna rocznica w dziejach Polaków na Wileńszczyźnie.

— 17 września 1939 r. to dzień, którego nie chcieliśmy i nie mogli-

śmy nie uwzględnić planując nasz festiwal w tym terminie — powiedział Edward Kiejzik.

Dramat, jakiego doświadczyli Polacy na terenach, które zajęli Sowieci, upamiętniony został przez prezentację wystawy Podziemie Łączy na dziedzińcu zamku w Miednikach oraz spektakl „Zapiski oficera Armii Czerwonej” na podstawie książki Sergiusza Piaseckiego o tym samym tytule w reżyserii Sławomira Gaudyna, który odbył się w siedzibie Ambasady RP w Wilnie.

— Dla nas jako teatru było to bardzo ważne wydarzenie, gdyż właśnie w tym miejscu, ponad 60 lat temu został założony nasz teatr. Wówczas w pałacu Paców mieściła się siedziba Związku Pracowników Łączności i tam właśnie, z inicjatywy Janiny Strużanowskiej, odbywały się nasze pierwsze spektakle. W ten sposób, dzięki życzliwości Ambasady RP w Wilnie, oddaliśmy hołd wszystkim tym, którzy podobnie jak nasza założycielka nie pogodzili się z sowietyzacją Wileńszczyzny i stawili jej aktywny opór — mówi Kiejzik. ■

TVP
WILNO

■ Otwarcie festiwalu odbyło się w piątek, 15 września w Trokach koncertem Ewy Rawluszewicz Fot. Ričardas Grigas

7.00 Detektyw Literka 7.10, 17.20 S. anim. „Przyjaciele Misia i Marigolci”
7.35 Rusz się człowieku 7.45 Teleswierz 8.00 Info Wilno 8.20 Studio Wilno 8.35 Polonia 24 9.05 Starszaki 9.25 S. „Sześć siostr” 10.30 Przystanek slow food 10.55 Gra słów 11.20 Polacy to wiedzą! 11.45 Podróże Małej i Dużej 12.10, 21.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie” 12.35 S. „Leśniczówka” 13.00 Info Wilno 13.05 Studio Wschód 13.30 Tygiel 13.50 Wielki test 15.00 Słownik polsko@polski 15.30 Astronarium 15.50 Z pamięci 16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego 16.20 S. „Klan” 16.45 S. „Barwy szczęścia” 17.10 Detektyw Literka 17.45 S. „Stulecie Winnych” 18.30 Nowe spojrzenie 19.00 Info Wilno 19.15 Studio Wilno 19.40 S. „M jak miłość” 20.30 Wiadomości 21.25 S. „Leśniczówka” 21.50 S. „Dzikie serca” 22.45 Informacje kulturalne 23.20 S. „Kasta” 00.15 Info Wilno

6.00 Hymn Republiki Litewskiej 6.02 Dzień dobry Litwo 6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości 9.00 S. „Soko Leipzig” 9.45 S. „Komisarz Rex” 10.35 S. „Prowincjonalna komisarz” 11.30 S. „Diagnoza Betty”

12.15 Euromaxx 13.30 Kto i dlaczego? 13.00 Przyjazna Litwa 14.00, 15.00, 16.00, Wiadomości 14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo 16.15 S. „Zaklinacze koni” 17.00 S. „Obietnica” 18.00 Kto i dlaczego? 18.30 Ważna godzina 19.30 (Nie)emigranci 20.30 Panorama 21.00 Temat dnia 21.30 Bracia i siostry 22.30 Wiadomości Rowerowe 22.00 S. „Syndrom E” 23.45 S. „Komisarz Rex”

6.00 Filmy anim. 7.00 Pani chłopka 8.00 S. „Walker, strażnik Teksasu” 10.00 S. „MacGyver” 11.00 Od...do... 12.00 Wiadomości 13.20 Pani chłopka 14.30 S. „Płomień” 15.30 S. „I odpuść nam nasze winy” 16.30 Dobry wieczór, Litwo 18.30 Wiadomości 19.30 KK2 20.00 Będzie wszystkiego 21.00 S. „Poważne sprawy” 21.30 Wiadomości 22.30 „Gość weselny” thriller 00.25 S. „MacGyver”

6.00 Hymn Republiki Litewskiej 6.05 Historie rzeczy 7.00 Kto i dlaczego? 7.30 Detektywi historii 8.30 7 dni Kowna 9.00 „Dzień dobry Litwo” 11.30 Białoruska Pogoń 12.00 Legendy. Dziś i na zawsze 13.00 Odblaski 13.30 Uwaga! Szukamy sztuki 14.00 Perspektywa

14.30 „Książę Filip. Wspomnienia królewskiej rodziny” film dok. 15.15 Zapamiętajmy 15.30 Euromaxx 15.45 S. „Służyć i bronić” 16.45 Dzień dobry Litwo 19.00 Pole bitwy 19.30 S. dok. „Odyseja: za mitem” 20.30 Panorama 21.00 Temat dnia 21.30 „Granice Litwy” film dok. 22.30 Nie mam tylu lat 23.00 Kuchnia Beaty 00.00 Wiadomości DW (ros.) 00.15 Dziś na świecie (ros.)

6.00 Seriale anim. 7.45 S. „Czy pamiętasz mniej?” 8.55 S. „W wirze miłości” 10.00 S. „Barrister Babu” 11.00 S. „Kobiety lekarz” 12.00 S. „Zranione serce” 14.00 S. „Macocho” 15.00 S. „Simpsonowie” 16.00 TV 3 wiadomości 16.30 TV Pomoc 18.30 TV3 wiadomości 19.30 „Pod prąd” 20.30 S. „Kobiety kłamają lepiej” 21.00 S. „Zakochani” 21.30 Wieczorne wiadomości TV3 22.30 „Spartan” thriller 00.50 S. „Bosch”

6.00 S. „Ślepa strefa” 7.00, 13.30 Zasady mojej kuchni 8.20, 14.50 S. „Policja wodna” 9.25, 15.55 S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości” 10.35 S. „CSI. Miami” 11.35 S. „Mentalista”

12.30 S. „Ślepa strefa” 17.00 Dzień info 17.30 S. „Mentalista” 18.30 S. „CSI. Miami” 19.30 S. „Seal Team” 20.30 „Ale numer!” 21.00 „16 przecznic” film fab. 23.05 „Mechanik” thriller

5.30, 13.00 Nowy dzień 6.30 S. „Jasnowidz” 7.30 „Partyzanckie drogi” 8.00 S. „Tajemnice” 9.00, 19.00 S. „Historia jednego przestępstwa” 10.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość” 11.00, 21.25 S. „Na imię ma Kozaim” 12.00 Kod zdrowia 14.00, 0.30 S. „Ślad” 15.00 S. „Jasnowidz” 16.00, 18.00 Reporter 16.20 Sport. Pogoda 16.30 S. dok. „Nieodnaleziona Rosja” 17.00, 23.30 S. dok. „Paranormalne zjawiska 911” 18.20 Sport. Pogoda 18.30 Pytanko 20.00, 22.30 Reporter 20.20 Sport. Pogoda 20.50 S. „Jasnowidz” 22.50 Sport. Pogoda 23.00 Pytanko

5.30, 16.00 S. „FBI” 7.25 S. „Cobra 11” 8.30 „Magazynowe wojny” 9.00 „E-gazas dugnas” 9.30 S. „Współczesna rodzina” 10.00, 20.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki” 11.00 S. „Rezydenci” 12.00 S. „Tatuśki” 13.00 S. „Cobra 11” 15.00 S. „CSI. NY” 18.00 S. „Simpsonowie” 19.00 S. „Rezydenci” 21.00 „Infiltrator” dramat 23.20 S. „Elementary”

6.00 S. „Kadin” 7.00, 17.00 „Rodzinne melodramaty” 8.00 S. „Zakazany owoc” 9.00 S. „Zranione serce” 10.00 S. „Cudowny Doktor” 11.00 S. „Bez domu nie jest dobrze” 12.00 S. „Dr House” 13.00, 20.00 S. „Prawo i porządek” 14.00 S. „Unforgettable: Zapisane w pamięci” 15.00 S. „Anupamaa” 15.30 S. „Bądź ze mną” 16.00 „Zamieśmy się żonami” 18.00 S. „Niezapomniany” 19.00 S. „Dr House” 21.00 S. „Rocco Schiavone” 23.05 S. „Zabójcze tropiki” 01.25 S. „Jednostka do zadań specjalnych”

5.50 S. „Klan” 6.20 S. „Dziedzictwo” 7.05, 15.00 S. „Złoty chłopak” 8.00 Transmisja Mszy Świętej 8.30 „Kościół z bliska” 9.00 Wiadomości 9.10 „Kwadrans polityczny” 9.25 „Informacje kulturalne” 9.40 S. „Ranczo” 10.40 S. „Komisarz Alex” 11.35 S. „Ojciec Mateusz” 12.25 S. „Korona królów. Jagiellonowie” 13.00 Wiadomości 13.10 „Agrobiznes” 13.35 „Magazyn Rolniczy” 13.55 S. dok. „U wybrzeży Nowej Zelandii” 16.00 Wiadomości 16.20, 21.15 „ALARM!”

16.35 „Gra słów. Krzyżówka”	śniadanie” (11.35 „Panorama”)	21.00 Gość Wiadomości	królów. Jagiellonowie”	Jasnej Góry
17.05 S. „Dziedzictwo”	12.10 „INFO V4+”	21.15 „Minęła 20.”	18.00 S. „Czarne chmury”	15.20 Muzyczne chwile
18.00 „Teleexpress”	12.30, 17.30 S. „Barwy szczęścia”	22.00 „Fakty czy kłamstwa”	18.50 „Piosenką przez historię”	15.30 „Złodziej w sutannie” spektakl
18.20 „Jaka to melodia?”	13.00 Wiadomości	22.10 Film dokument.	19.50 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”	16.50 „Ma się rozumieć”
18.55 S. „Klan”	13.15 S. „Dom”	23.10 „Debata”	20.15 „Paleta dziejów”	17.00 Informacje dnia
19.25 S. „Leśniczówka”	14.55 „Niezwykłe miejsca”	23.50 „Jak oni kłamią”	20.30 „Było, nie minęło”	17.10 „Jestem mamą”
20.00 „Jeden z dziesięciu”	15.05 „Polskie Parki Narodowe”	00.00 Info Wieczór	20.55 „Piosenką przez historię”	17.25 „Przyroda w obiektywie”
20.30 Wiadomości	15.40 „Paryż. Śladami Chopina”	00.35 „W akcji”	21.00, 22.00 S. „Wszystkie pieniądze świata”	17.40 „Zdrowie z bożej apteki”
21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	16.00 Wiadomości		21.50 „Historia na ten czas”	17.55 „Życie według Świętego Jana Pawła II”
22.10 S. dok. „Reset”	16.15 „Zaczarowany świat...”	7.00 „Był taki dzień”	22.55 „Był taki dzień”	18.10 „Prosto o gospodarce”
23.30 S. „Lokatorka”	16.35 „Szkoła z Kleksem Bystrzakiem”	7.02 „Informacje kulturalne”	23.00 S. „Sfora”	18.30 „Zostań żołnierzem RP”
	17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	7.17, 19.00 S. „Pogranicze w ogniu”	23.50 „Cios w plecy” film dok.	18.45 Muzyczne chwile
8.00 „Muzyczne poranki”	18.00 Teleexpress	8.15 „Flesz historii”		18.55 „Kartka z kalendarza - Powstanie Warszawskie”
8.40 „Trzeci punkt widzenia”	18.20 „Studio Wschód”	8.30 „Okrasa łamie przepisy”	6.00 „Cichy i pokornego serca” film dok.	19.00 Modlitwa Anioł Pański
9.10 „Gdynia - studio festiwalowe”	18.55 „Nad Niemnem”	9.00 „Ukryte skarby”	7.25 „Polacy w Bitwie o Anglię” film dok.	19.05 Informacje dnia
9.30, 16.40, 22.25 „Informacje kulturalne”	19.10 „Studio Lwów”	9.20, 14.50 „Powstanie Warszawskie dzień po dniu”	8.10 Film dok.	19.15 „Rozmowy niedokończone”
9.55 „Pora umierać” film obycz.	19.30 „Informacje kulturalne”	9.25 „Towarzysze sekretarze oraz inni dygnitarze”	8.55 „Poczet Wielkich Polaków”	20.30 „Každy maluch to potrafi”
12.00 S. „Quo vadis?”	19.45 „Czym żyje świat”	9.55 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”	9.00 Informacje dnia	21.00 Informacje dnia (wydanie główne)
13.00 „Lauren Bacall i Humphrey Bogart”	20.05 „Gra słów. Krzyżówka”	10.15 S. „WOW”	9.15, 22.40 „Polski punkt widzenia”	21.20 Modlitwa różańcowa
14.10 „Patrę na ciebie, Marysiu” film obycz.	20.30 Wiadomości	10.40 „Piosenką przez historię”	9.35 „Navigare Necesse est” reportaż	21.50 „Myśląc historia”
15.30 „Śpiewaj tylko sercem - Bernard Ładysz” film dok.	21.20 S. „Ojciec Mateusz”	10.45 S. dok. „Saga prastarej puszczy”	10.00 „Papież Polak do rodaków”	22.00 Apel Jasnogórski
17.05 „Wichry Kołomy” dramat	23.35 „Pokolenia Pokoleniom” film dok.	11.35 „Kalendarium Powstania Warszawskiego”	10.45 Muzyczne chwile	22.20 Informacje dnia
19.00 „Res Poloniae”		11.40 S. dok. „Wszystkie kolory świata”	10.55, 12.50, 16.45, 20.25 Święty na każdy dzień	23.00 S. „Rodzina Połanieckich”
19.40 S. „Stawka większa niż życie”	6.35, 11.00 Serwis Info Poranek	12.30 „Informacje kulturalne”	11.00 Informacje dnia	00.20 „Cmentarz przy Lipowej” film dok.
20.45 „Gdynia - studio festiwalowe”	7.50 „Jak oni kłamią”	12.45 „Klasztorne smaki według Remigiusza Rączki”	11.15 „Jak my to widzimy - z daleka widać lepiej”	
21.00 „Jesiennym wieczorem” spektakl	8.10 „Jedziemy”	13.15 S. „Blondynka”	11.45 „Zew natury”	6.00, 11.00, 20.00 Łowcy staroci: renowacje
22.10 „Gdynia - studio festiwalowe”	8.50 „Agrobiznes”	14.00 „Przypadek Polski. Polityka i idee”	12.05 „Mocni w wierze”	7.00 Fani czterech kółek
22.55 „Deerskin” film fab.	9.00 „Jedziemy dalej”	14.20 „Mazury nieodkryte”	12.35 „Słowo życia”	9.00, 19.00 Jak to jest zrobione?
00.25 „Ostateczna operacja” dramat	9.20 „Minęła 8.”	14.30 „Było, nie minęło”	12.40 „Ma się rozumieć”	10.00 Skarby z szopy
	10.10 „Minęła 9.”	15.00 „Cena Wyzwolenia” film dok.	13.00, 19.00 Modlitwa Anioł Pański	10.30 Walka o bagaż
7.00, 23.05 Polonia 24	10.40 Plan dnia	15.45 „Był taki dzień”	13.03 Informacje dnia	12.00 Łowcy staroci
7.30 „Pozyteczni.pl”	11.30 Serwis Info Dzień	15.50 „Od „Potopu” do „Wesela” reportaż	13.20 „Baron Feliks Konopka - życie i twórczość” film dok.	14.00 Nagi instynkt przetrwania
8.00 „Kaliber”	13.00 Info Raport	16.30 „Szlakiem miejsc niezwykłych”	14.10 „Narodowe Sanktuarium Maryjne w Subukia” film dok.	17.00 Skarby z szopy
8.30 „Pytanie na	14.20 Info Kultura	16.45 „Giganci historii”	14.30 Msza Święta z	18.00 Łowcy staroci
	14.30 Serwis Info Dzień (17.45 Info Kultura)	17.30 S. „Korona		19.30 Jak to działa?
	16.30 Info Dzień (17.45 Info Kultura)			21.00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge
	18.00 „Teleexpress”			22.00 Gorączka złota
	18.15 „Teleexpress Extra”			23.00 Morze złota
	18.30 „O co chodzi”			
	19.00 Panorama			
	19.20 „Za czy przeciw”			
	19.55, 23.40 Serwis Info Wieczór			
	20.20 „Jak oni kłamią”			
	20.30 Wiadomości			

TVP WILNO	
7.00 Zwierzaki Czytaki	7.10 Odlotowe opowieści
7.30 Moda na rodzinę	7.55 Info Wilno
8.15 Studio Wilno	8.35 Polonia 24
9.00 Wojciech Cejrowski - bosy przez świat	9.25 S. „Sześć siostr”
10.35 To je Borowicz	11.00 Gra słów. Krzyżówka
11.20 Moda na język polski	11.45 Dobre historie
12.10, 21.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”	12.35 S. „Leśniczówka”
13.00 Info Wilno	13.05 Było, nie minęło
13.25 Nad Niemnem	13.45 Va Banque
14.35 Gwiazdozbiór	15.05 Słownik polsko@polski
15.30 Jak to działa	16.00 Koronka do Miłosierdzia Bożego
16.20 S. „Klan”	16.45 S. „Barwy szczęścia”
17.10 Odlotowe opowieści	17.20 Zwierzaki Czytaki
17.35 Polacy światu	17.45 S. „Matki, żony i kochanki”
18.35 Tygiel	19.00 Info Wilno
19.15 Studio Wilno	19.35 Panorama litewska
19.40 S. „M jak miłość”	20.30 Wiadomości
21.25 S. „Leśniczówka”	21.50 Kabaret za kulisami
22.45 Informacje kulturalne	23.00 S. „Na sygnale”
23.45 Info Wilno	00.05 Studio Wilno
00.20 Sport	00.30 Pożyteczni.pl
LRT TV	
6.00 Hymn Republiki Litewskiej	6.05 (Nie)emigranci
7.00 Kto i dlaczego?	7.30 „Dzieci tysiąclecia”
8.30 Wiara i życie	9.00 Dzień dobry Litwo

6.02 Dzień dobry Litwo	6.30, 7.00, 7.30, 8.00,	8.30 Wiadomości	9.00 S. „Soko Leipzig”	9.45, 23.55 S. „Komisarz Rex”
10.35 S. „Prowincjonalna komisarz”	11.30 S. „Diagnoza Betty”	12.15 Litewskie olimpijki	12.30 Kto i dlaczego?	13.00 Przyjazna Litwa
14.00 15.00, 16.00 Wiadomości	16.15 S. „Zaklinacze koni”	17.00 S. „Obietnica”	18.00 Kto i dlaczego?	18.30 Ważna godzina
19.30 1000 cudów świata	20.30 Panorama	21.00 Temat dnia	21.30 Język litewski	22.30 Wiadomości Rowerowe
23.00 S. „Syndrom E”				

6.00 Filmy anim.	7.00 Pani chłopka	8.00 S. „Walker, strażnik Teksasu”	10.00 S. „MacGyver”	11.00 Będzie wszystkiego
12.00 Wiadomości	13.20 Pani chłopka	14.30 S. „Płomień”	15.30 S. „I odpuść nam nasze winy”	16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości	19.30 KK2	20.00 Szeszkiņa 20	21.00 S. „Poważne sprawy”	21.30 Wiadomości
22.30 „Martwy świat” film fab.	00.15 S. „MacGyver”			

LRT PLUS

6.00 Hymn Republiki Litewskiej	6.05 (Nie)emigranci	7.00 Kto i dlaczego?	7.30 „Dzieci tysiąclecia”	8.30 Wiara i życie	9.00 Dzień dobry Litwo
--------------------------------	---------------------	----------------------	---------------------------	--------------------	------------------------

11.30 Jesteśmy z Ukrainy	12.00 W sercu Litwin	13.00 Zupa naukowa	13.30 Euromaxx	14.00 To jest kino
14.30 S. dok. „Odyseja: za mitem”	15.30 Euromaxx	15.45 S. „Służyć i bronić”	16.45 Dzień dobry Litwo	19.00 Żyjmy jak można czyściej
19.30 „Jugosławia. Po drugiej stronie lustra” film dok.	20.30 Panorama	21.00 Temat dnia	21.30 Wizjonerzy	21.35 Koncert
23.20 Sekrety mózgu	23.30 Odblaski	00.00 Wiadomości DW (ros.)	00.15 Dziś na świecie (ros.)	

6.00 Seriale anim.	7.45 S. „Czy pamiętasz mnie?”	8.55 S. „W wirze miłości”	10.00 S. „Barrister Babu”	11.00 S. „Kobiety lekarz”
12.00 S. „Zranione serce”	14.00 S. „Macochoa”	15.00 S. anim.	16.00 TV 3 wiadomości	16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości	19.30 „Show dobrego wieczoru”	20.30 S. „Kobiety kłamią lepiej”	21.00 S. „Zakochani”	21.30 Wieczorne wiadomości TV3
22.30 „Zdrajca” dramat	00.55 S. „Bosch”			

6.00 S. „Ślepa strefa”	7.00, 13.30 Zasady mojej kuchni	8.20, 14.50 S. „Policja
------------------------	---------------------------------	-------------------------

wodna”	9.25, 15.55 S. „Agenci wymiaru sprawiedliwości”	10.35 S. „CSI. Miami”	11.40 S. „Mentalista”	12.45 S. „Ślepa strefa”
17.00 Dzień info	17.30 S. „Mentalista”	18.30 S. „CSI. Miami”	19.30 S. „Seal Team”	20.30 „Ale numer!”
21.00 „Kod dostępu” film fab.	23.05 „16 przecznic” film fab.			

rytas tv

5.30, 13.00 Nowy dzień	6.30 S. „Jasnowidz”	7.30 W cieniu mężczyzn	8.00 S. „Tajemnice”	9.00, 19.00 S. „Historia jednego przestępstwa”
10.00 S. „Niespodziewana sprawiedliwość”	11.00, 21.25 S. „Na imię ma Kozaim”	12.00 W świecie koszykówki	12.30 Moje miejsce	14.00, 0.30 S. „Ślad”
15.00 S. „Jasnowidz”	16.00, 18.00 Reporter	16.20 Sport. Pogoda	16.30 S. dok. „Nieodnaleziona Rosja”	17.00 „Jesteśmy światem” koncert
18.20 Sport. Pogoda	18.30, 23.00 Rozmowy nad morzem	20.00, 22.30 Reporter	20.40 Sport. Pogoda	20.50 S. „Jasnowidz”
22.50 Sport. Pogoda	23.30 S. dok. „Ślady mordercy”			

5.35, 16.00 S. „FBI”	7.25 S. „Cobra 11”	8.30 „Magazynowe wojny”	9.00 „Na jednym końcu haczyk”	9.30 S. „Współczesna rodzina”	10.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”
----------------------	--------------------	-------------------------	-------------------------------	-------------------------------	---

11.00 S. „Rezydenci”	12.00 S. „Sługa narodu”	13.00 S. „Tatuśki”	14.00 S. „Cobra 11”	15.00 S. „CSI. NY”
18.00 S. „Simpsonowie”	19.00 S. „Rezydenci”	20.00 „Najzabawniejsze filmiki Ameryki”	21.00 „Lucy wśród gwiazd” film fab.	23.30 S. „Elementary”
00.30 S. „Policjanci”				

6.00 S. „Kadin”	7.00, 17.00 „Rodzinne melodramaty”	8.00 S. „Zakazany owoc”	9.00 S. „Zranione serce”	10.00 S. „Cudowny Doktor”
11.00 S. „Bez domu nie jest dobrze”	12.00 S. „Dr House”	13.00, 20.00 S. „Prawo i porządek”	14.00 S. „Unforgettable: Zapisane w pamięci”	15.00 S. „Anupamaa”
15.30 S. „Bądź ze mną”	16.00 „Zamieńmy się żonami”	18.00 S. „Major Crimes”	19.00 S. „Dr House”	21.00 S. „Rocco Schiavone”
01.15 S. „Jednostka do zadań specjalnych”				

TVP 1

5.50 S. „Klan”	6.20 S. „Dziedzictwo”	7.05 S. „Złoty chłopak”	8.00 Transmisja Mszy Świętej	8.30 „Zrujnowani odbudowani”
9.00 Wiadomości	9.10 „Kwadrans polityczny”	9.25 „Informacje kulturalne”	9.40 S. „Ranczo”	10.40 S. „Komisarz Alex”
11.40 S. „Ojciec Mateusz”				

12.25 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
 13.00 Wiadomości
 13.10 „Agrobiznes”
 13.35 „Rok w ogrodzie Extra”
 13.50 „Tien-szan. Niebiańskie góry Azji” film dok.
 15.00 S. „Złoty chłopak”
 16.00 Wiadomości
 16.20, 20.15 „ALARM!”
 16.35 „Gra słów. Krzyżówka”
 17.05 S. „Dziedzictwo”
 18.00 „Teleexpress”
 18.20 „Jaka to melodia?”
 18.55 S. „Klan”
 19.25 S. „Leśniczówka”
 20.00 „Jeden z dziesięciu”
 20.30 Wiadomości
 21.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
 22.10 „Polska mówi”
 23.20 „Mistrz” dramat

8.00 „Muzyczne poranki”
 8.15 „Wędrowiec Polski”
 8.55 „Gdynia - studio festiwalowe”
 9.20, 0.10 „Informacje kulturalne”
 9.50 „Wichry Kołomy” dramat
 11.40 „Gdynia - studio festiwalowe”
 12.00 S. „Quo vadis?”
 13.00 „Branford Marsalis - Czarodziej dźwięku” film dok.
 14.10 Film dok.
 15.25 S. „Stawka większa niż życie”
 16.35 „Jutro idziemy do kina” film fab.
 18.30 „Księga Przestrzeni”
 19.10 „Które dy po sztukę”
 19.25 Koncert
 20.30 „Gdynia - studio festiwalowe”
 21.00 „Tess” film fab.
 23.55 „Gdynia - studio festiwalowe”

7.00, 23.05 „Polonia 24”
 7.30 „Magiczne Podhale z Sebastianem Karpielem Bułecką”
 8.00 „Qulszoł”
 8.30 „Pytanie na śniadanie” (11.35 „Panorama”)
 12.10 „Studio Lwów”
 12.30, 17.30 S. „Barwy szczęścia”
 13.00 Wiadomości
 13.15 S. „Ojciec Mateusz”
 15.00 „Pokolenia Pokoleniom” film dok.
 16.00 Wiadomości
 16.20 S. anim. „Agi Bagi”
 16.30 S. anim. „Mami Fatale”
 16.40 „GO - TU - JEMY”
 17.00 S. „Korona królów. Jagiellonowie”
 18.00 Teleexpress
 18.20 „Polki w Gruzji”
 18.55 „Kierunek Zachód”
 19.10 „Magazyn z Wysp”
 19.30 „Informacje kulturalne”
 19.45 „Czym żyje świat”
 20.05 „Gra słów. Krzyżówka”
 20.30 Wiadomości
 21.20 S. „Blondynka”
 23.35 S. dok. „Reset”

6.35, 11.00 Serwis Info Poranek
 8.10 „Jedziemy”
 8.50 „Agrobiznes”
 9.00 „Jedziemy dalej”
 9.20 „Minęła 8.”
 10.10 „Minęła 9.”
 10.40 Plan dnia
 11.45 „Fakty czy kłamstwa”
 12.00 Serwis Info Dzień
 13.00 Info Raport
 14.20 Info Kultura
 14.30 Serwis Info Dzień
 16.30 Info Dzień (17.45 Info Kultura)
 18.00 „Teleexpress”

18.15 „Teleexpress Extra”
 18.30 „O co chodzi”
 19.00 „Za czy przeciw”
 19.20 Film dokument.
 20.20 „Jak oni kłamią”
 20.30 Wiadomości
 21.00 Gość Wiadomości
 21.15 „Minęła 20.”
 22.00 „Ludzie z miasta”
 22.10 Serwis Info Wieczór
 22.50 „W tyle wizji”
 23.30 „W tyle wizji Extra”
 23.50 „Jak oni kłamią”
 00.00 Info Wieczór
 00.35 „W akcji”

7.00 „Był taki dzień”
 7.05 „Informacje kulturalne”
 7.15, 8.25 „Kalendarium Powstania Warszawskiego”
 7.20 S. „Pogranicze w ogniu”
 8.10 „Paleta dziejów”
 8.30 „Okrasa tamie przepisy”
 8.50 „Wojna w eterze”
 9.00 „Ukryte skarby”
 9.20 „Ekspertyza - Żołnierze „Bartka”
 9.45 „Archiwum zimnej wojny”
 10.15 S. „WOW”
 10.45 S. dok. „Saga prastarej puszczy”
 11.35 S. dok. „Wszystkie kolory świata”
 12.30 „Informacje kulturalne”
 12.45 „Klasztorne smaki według Remigiusza Rączki”
 13.15 S. „Blondynka”
 14.00 „Cios w plecy” film dok.
 14.50 „Było, nie minęło”
 15.10 „Działo się w Krakowie”
 15.15 „Sierpem w plecy” film dok.
 15.50 S. dok. „Dunaj”
 16.45 „Giganci historii”
 17.30 S. „Korona królów. Jagiellonowie”

17.55 „Był taki dzień”
 18.00 S. „Czarne chmury”
 19.00 S. „Pogranicze w ogniu”
 19.55 „Wojna Polska 1939. Dzień po dniu”
 20.15 „Spór o historię”
 21.00 S. „Sukces...”
 21.50 „Ja Cię uczyc każę”
 22.15 „Szlak nadziei”
 23.00 S. „Sfora”
 00.00 „Wyzwoleni”

6.00 „Cichy i pokornego serca” film dok.
 7.25 „Polacy w Bitwie o Anglię” film dok.
 8.10 Film dok.
 8.55 „Poczet Wielkich Polaków”
 9.00 Informacje dnia
 9.15, 22.40 „Polski punkt widzenia”
 9.35 „Navigare Necesse est” reportaż
 10.00 „Papież Polak do rodaków”
 10.45 Muzyczne chwile
 10.55, 12.50, 16.45, 20.25 Święty na każdy dzień
 11.00 Informacje dnia
 11.15 „Jak my to widzimy - z daleka widać lepiej”
 11.45 „Zew natury”
 12.05 „Mocni w wierze”
 12.35 „Słowo życia”
 12.40 „Ma się rozumieć”
 13.00, 19.00 Modlitwa Anioł Pański
 13.03 Informacje dnia
 13.20 „Baron Feliks Konopka - życie i twórczość” film dok.
 14.10 „Narodowe Sanktuarium Maryjne w Subukia” film dok.
 14.30 Msza Święta z Jasnej Góry
 15.20 Muzyczne chwile
 15.30 „Złodziej w sutannie” spektakl
 16.50 „Ma się rozumieć”
 17.00 Informacje dnia

17.10 „Jestem mamą”
 17.25 „Przyroda w obiektywie”
 17.40 „Zdrowie z bożej apteki”
 17.55 „Życie według Świętego Jana Pawła II”
 18.10 „Prosto o gospodarce”
 18.30 „Zostań żołnierzem RP”
 18.45 Muzyczne chwile
 18.55 „Kartka z kalendarza - Powstanie Warszawskie”
 19.00 Modlitwa Anioł Pański
 19.05 Informacje dnia
 19.15 „Rozmowy niedokończone”
 20.30 „Każdy maluch to potrafi”
 21.00 Informacje dnia (wydanie główne)
 21.20 Modlitwa różańcowa
 21.50 „Myśląc historia”
 22.00 Apel Jasnogórski
 22.20 Informacje dnia
 23.00 S. „Rodzina Połanieckich”
 00.20 „Cmentarz przy Lipowej” film dok.

6.00 Łowcy staroci: renowacje
 7.00 Fani czterech kótek
 10.00 Skarby z szopy
 10.30 Walka o bagaż
 11.00 Łowcy staroci: renowacje
 12.00 Łowcy staroci
 13.00 Fani czterech kótek
 14.00 Gorączka złota
 17.00 Skarby z szopy
 18.00 Łowcy staroci
 19.00 Jak to jest zrobione?
 19.30 Jak to działa?
 20.00 Łowcy staroci: renowacje
 21.00 Fani czterech kótek
 22.00 Łowcy klasyków
 23.00 Graty Dereka Bieriego
 00.00 Nagi instynkt przetrwania

„SYROKOMLA - 200!”

Performatywne czytanie dzieł Władysława Syrokomli
(w trzech częściach)

Czytają aktorzy Polskiego Teatru w Wilnie:

Irena Litwinowicz

Teresa Samsonow

Renata Szymanel

Mirosław Szejbak

Jerzy Szymanel

Scenariusz: Józef Szostakowski

Opracowanie muzyczne: Lucjan Szymanel

Czytania odbędą się 24 września,
8 października, 29 października o godz. 14.30
w klasztorze Franciszkanów w Wilnie (ul. Pranciškonų 1)

Wstęp wolny. Rejestracja poprzez [paySera](#) lub pod nr. tel. +370 659 44703. Liczba miejsc ograniczona.

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

Projekt „Blżej Polski. Regranting. Wsparcie realizacji wydarzeń polonijnych
za granicą” realizowany przez Fundację Wolność i Demokracja.

Patroni
medialni:

KUPNO

Kupię las. Rozliczam się od razu. Tel. 8 686 03 070

Sprzedajcie las drogo i bez pośredników.
Tel. 8 659 57 721

Kupię samochód terenowy (lit. visureigis).
Tel. 8 688 56 717

DROGO SKUPIJE BYDŁO
8 620 33544
Płaci od razu!

- Smaczne pierożki z nadzieniem
- Aromatyczna kawa, herbata
- Szybka obsługa
- Gorące dania

Znajdą nas Państwo w samym centrum stolicy:
Vilnius, Jogailos 6
tel. 262 40 67, +370 5 212 43 91,
+370 612 62339

Pasirūpink atliekomis tinkamai

Išvežame seną buitinę techniką ir elektroniką visoje Lietuvoje **NEMOKAMAI**. Kreipkitės į „Man rūpi rytojus“ komandą **tel. 8 600 90030** arba registruokite nemokamą išvežimą www.manrupirytojus.lt

Gamintojų ir Importuotojų Asociacija ir VšĮ „Elektronikos gamintojų ir importuotojų organizacija“ informuoja, kad buityje susidarancios elektros ir elektroninės įrangos atliekos bei panaudotos baterijos ir akumuliatoriai iš gyventojų surenkami šiose vietose:

- Draugystės g. 4a, Valčiūnų km., Vilniaus r. (UAB „Terra recycling“)
- Terminalo g. 2, Kuprioniškių km., Vilniaus r. (UAB „Terra recycling“)
- Vilniaus g. 16B, Mickūnai, Vilniaus r. (UAB „Draconis“)
- Vilniaus g. 16B, Mickūnai, Vilniaus r. (UAB „Lūsta“)
- Grikienių g. 32, Sudervės sen., Vilniaus r. (UAB „Admera“)
- Sudervės g. 9, Avižieniai, Vilniaus r. (UAB „Man rūpi rytojus“);
- Kalvinės g. 1, Sužionių k., Sužionių sen., Vilniaus r. (UAB „Man rūpi rytojus“)
- Geležinkelio g. 15, Bezdonys, Vilniaus r. (UAB „Man rūpi rytojus“)
- Šv. Jurgio g. 13, Buivydžių pirmas k., Vilniaus r. (UAB „Man rūpi rytojus“)
- V. Sirokoms g. 38, Nemėžis, Vilniaus r. (UAB „Man rūpi rytojus“)
- Vilniaus g. 4, Rudamina, Vilniaus r. (UAB „Man rūpi rytojus“)
- Švenčionių g. 112, Nemenčinė, Vilniaus r. (UAB „Meteko“)

Buityje ir įmonių veikloje susidarancios elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių, padangų, alyvos, tepalo, kuro ir oro filtrų, amortizatorių atliekas būtina rūšiuoti, rinkti atskirai ir perduoti atliekų tvarkytojams. Nenaudojami automobiliai kelia grėsmę aplinkai, todėl turi būti atiduodami perdirbimui. Taip bus užtikrinta, kad juose esančios kenksmingos medžiagos nepatektų į aplinką. **Asmenys pageidaujantys, kad iš jų būtų geriausiomis sąlygomis surenkamos aukščiausiai minėtos atliekos, gali kreiptis tel. 8 600 90030 arba el. paštu atliekos@gia.lt.**

(Zam. 2713)

kelionių agentūra
atrask pasaulį
Biuro pramėšlanų podrų

Czas na lato 2023
Zapraszamy na wczasy all inclusive!

Turcja
Grecja
Albania
Bułgaria
Tunezja
Hiszpania
Czarnogóra

www.atraskpasauli.lt

Smykofonia
Dom Kultury Polskiej w Wilnie

Koncert dla rodzin wraz z melomaluzkami (dziećmi 0-5 lat)

Sala teatralna - 7 października 11:00 / 15:00

„O Panu Tamburynie i jego rodzinie“

Bilety w cenie 5 EUR do nabycia w DKP, pokój 203

Projekt finansowany ze środków Kształcenia Przemysłu Rolniczego i Leśnictwa w ramach konkursu Polacy i Polonia za granicą 2023.

Ponad milion dolarów za sweter księżnej Diany

Sweter księżnej Diany sprzedany na licytacji w domu aukcyjnym Sotheby's w Nowym Jorku. Osiągnął sumę ponad miliona dolarów — 14 razy więcej niż wynosiła jego cena szacunkowa. Zdjęcia Diany w czerwonym swetrze trafiły na pierwsze strony gazet w 1981 r. Księżna pojawiła się w nim na meczu polo swojego wówczas narzeczonego księcia Karola. Ten okres w jej życiu charakteryzował się szczególnym zainteresowaniem mediów, a pojawianie się w tak osobliwej części garderoby wywołało niemałą sensację. Uwagę obserwatorów przyciągnął wzór na wełnie — rzędy białych owiec, z jedną czarną stojącą w środku stada. Fot. Wikipedia.org

Największy na świecie wół Tommy

Na oficjalnej stronie światowych rekordów Guinnessa pojawił się artykuł o Tommy'm — takie imię nosi wół, który uchodzi za największego na świecie. W sieci pojawiły się też nagrania dla niedowiarków. Ten osobnik mierzy 1,87 m wzrostu! Mieszka na farmie w Cheshire w Massachusetts w USA i trafił tam w momencie, kiedy był rocznym cielakiem, czyli w 2010 r. Farmer Fred kupił go i już wtedy dostrzegł, że jest dość duży. Nie spodziewał się jednak, że osiągnie aż takie rozmiary. Ogromne rozmiary wiążą się oczywiście z dużym zapotrzebowaniem na pożywienie. Dziennie Tommy spożywa: 13,5 kg suchego zboża, 35 kg siana, 150 l wody. Fred, opiekun Tommy'ego, mówi o ogromnym wole jako o łagodnym olbrzymie, którego cechuje spokój. Jakież było zdziwienie mężczyzny, kiedy skontaktowali się z nim przedstawiciele Księgi Rekordów Guinnessa. Po rozpatrzeniu dowodów na niezwykle rozmiary, wół został oficjalnym rekordzistą.

Nie żyje pies Zeus, rekordzista Guinnessa

Na oficjalnej facebookowej stronie Światowych Rekordów Guinnessa przekazano smutną informację. Zmarł Zeus, najwyższy pies na świecie, który ten tytuł uzyskał w 2022 r. Zwierzak mieszkał ze swoją rodziną w Teksasie w USA i miał imponujące wymiary — 111,8 centymetra w kłębie, czyli aż 223,5 cm w momencie, gdy stał na tylnych łapach. Ten niezwykle duży pies niemiecki żył krótko — w listopadzie skończyłby dopiero 4 lata. Dodatkowo w ostatnich miesiącach przeszedł amputację przedniej łapy, a to wszystko z powodu postępującego raka kości. Zeus odszedł rankiem 12 września na kolanach swojej ludzkiej mamy, Brittany. Fot. youtube.com

Fotomigawka

■ Rzeźby z papieru u podnóża Góry Bekieszowej w Wilnie Fot. Marian Paluszkiwicz